

V teh dneh po gozdovih že srečuje mo prve nabiralce gozdnih sadežev — jagod in borovnic. Dozoritev borovnic se je letos sicer malec zakasnila zaradi dežja, vendar letina letos dobro kaže. Prav zadnji dež je tudi borovnicam precej koristil. Tako je videti, da bo letošnja letina ena najboljših v zadnjih letih. Računajo, da bo odkup na Gorenjskem znašal okoli 150 ton, lahko pa bo dosegel tudi 180 ton borovnic.

Lepo in pravilno obrane borovnic bodo namenjene za izvoz, ostale pa

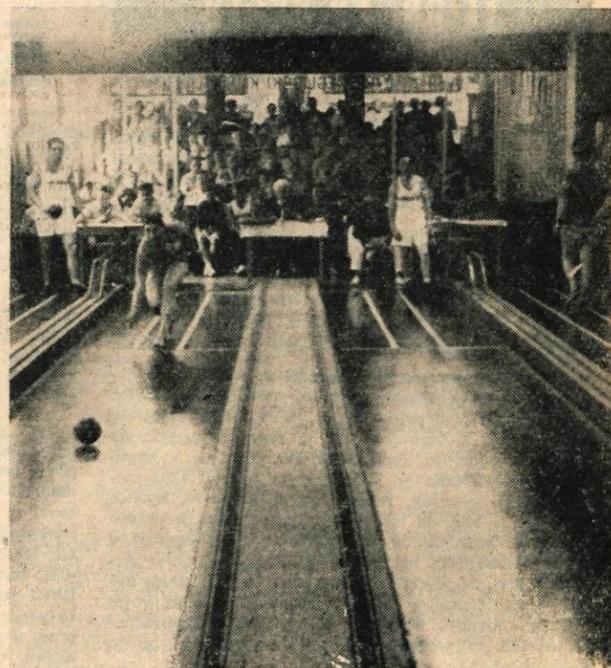
za industrijsko predelavo. Borovnice bodo odkupovale kmetijske zadruge in jih potem takoj transportirale naprej. Kmetijske zadruge so začele z odkupi v sredo, 18. junija, in sicer predvsem v nižinskih predelih, medtem ko bodo ponekod v višinskih predelih začeli odkupovati borovnice verjetno nekaj dni kasneje. Odkupovale bodo kmetijske zadruge v poznih popoldanskih urah, tako, da jih bodo ponoči lahko v posebnih vagonih takoj transportirali bodisi za izvoz bodisi za industrijsko predelavo. Lepo in pravilno obrane borovnic bodo odkupovali po

60 dinarjev, ostale, ki so namenjene za industrijsko predelavo pa po 30 dinarjev.

Ker je letina dobra, bodo lahko pridni nabiralci kar lepo zaslužili. Prav bi bilo, da bi na to priložnost opozorili otroke tudi predavatelji, preden otroci zapustijo šolske prostore in gredo na počitnice, da bi jih natančno poučili, kako naj nabirajo, da bo imelo njihovo delo čim večji učinek.

Lj.

17 kegljev je odločilo

Po daljšem času so imeli kegljači iz Kranja spet mednarodno srečanje. V torek so pomerili svoje moči z reprezentanco Budimpešte, ki so jo sestavljali reprezentanti Madžarske, ki so nastopili preteklo nedeljo v Ljubljani proti reprezentanci Jugoslavije. Kot je bilo pričakovati, je ženska ekipa KK »Triglav« proti boljšim kegljačicam z Madžarske zgubila za 218 kegljev, medtem ko so člani v izenačeni borbi zgubili le za 17 podrtih kegljev. Rezultat je 5105:5088 v korist gostov.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI., ST. 47 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 20. JUNIJA 1958

Plenum okrajnega odbora SZDL razpravljal o predlogu okrajnega perspektivnega plana

V okviru stvarnih možnosti

V ponedeljek je plenum Okrajnega odbora SZDL razpravljalo o predlogu okrajnega perspektivnega plana. Uvodno je predlog plana obrazložil član sekretariata Okrajnega odbora SZDL Vinko Hafner, v razpravo pa je poseglo precej diskutantov. Poglavita vprašanja, okrog katerih se je razprava še zlasti sukala, so: zaposlovanje in proizvodnost, osebna potrošnja, obrt in podobno.

Predlog perspektivnega plana predvideva letno povprečno povečanje družbenega bruto proizvoda za 7%. To povečanje naj

bi dosegli deloma s povečevanjem proizvodnosti (kot posledico boljše organizacije dela itd.), deloma z rekonstrukcijami oziroma odstranjevanjem ozkih grl, deloma pa z odpiranjem novih zmogljivosti, kar pa terja tudi novo delovno silo.

ŠE O ZAPOSLOVANJU

Od predvidenih 2.778 novih delovnih moči v industriji (v obdobju 1957/1961) se je že do 1. aprila letos zaposlilo okrog 68%. Predvsem od industrijskih podjetij, ki absorbirajo večino delovne sile, je odvisno, ali bo

planirano število novih delovnih moči doseženo ali celo preseženo, kar pa bi neugodno vplivalo na komunalni standard, pa tudi na proizvodnost. Razen tega moramo upoštevati še to, da se bo precej ljudi v tem obdobju zaposlilo tudi v nekaterih doslej manj razvitih panogah (v gradbeništvu, trgovini, obrti itd.). Po eni strani smo že v prvi četrtini obdobja 1957/1961, ki ga upoštevamo perspektivni plan, zaposlili večino planirane delovne sile, po drugi pa v razpravah o predlogu perspektivnega plana slišimo resne zahteve, naj bi predvideno nadaljnje zaposlovanje omejili samo na naravni prirastek prebivalstva v okraju. Pritegovanje nadaljnega števila polproletarcev iz vasi v industrijo namreč neugodno vpliva tako na proizvodnjo v vasi kot v industriji, razen tega pa še bolj odpira komunalne probleme itd. V razpravi na ponedeljkovem plenumu je bilo zato izraženo mnenje, naj bi se podjetja bolj modernizirala in razmišljala tudi o uvajanju avtomatizacije, da bi na ta način povečevala proizvodnjo, ne da bi bila potrebna nadaljnja delovna sila. V posameznih primerih — tako smo slišali v razpravi — pa deloma vpliva na povečanje števila zaposlenih tudi pretrda omejitev nadurnega dela.

Predlog okrajnega perspektivnega plana predvideva znatne negospodarske investicije (za šole, stanovanja itd.), ki pa jih bomo dobesedno del uporabili že letos. Tu se seveda pojavlja naskržiže med potrebami in možnostmi, treba pa je seveda obdržati ravnotežje. Nadaljnje povečevanje negospodarskih investicij bi tudi prav gotovo tako neugodno vplivalo na raven osebne potrošnje (ki naj bi se povprečno letno povečevala za 7%, če upoštevamo še priliv nove delovne sile, pa za kakih 6%) kot negospodarske investicije.

Do leta 1961 naj bi se vrednost izvoza iz našega okraja, izražena v deviznih dinarjih in pri upoštevanju enakih cen kot v letu 1961, povečala v povprečju za 62,1%. Povečanje izvoza bo treba doseči predvsem z izdelki črne metalurgije, kovinske in elektro industrije, končnimi izdelki lesne industrije ter s povečevanjem inozemskega turizma, po drugi strani pa naj bi uvoz surovin in drugega blaga nadomestili, kolikor je največ moč, z uporabo domačih proizvodov. V tem pogledu bodo morali organi delavskega upravljanja in kolektivni pokazati vse razumevanje za širše družbene potrebe.

PREDVSEM RAZVOJ STORITVENE OBRTI

Dokaj so na plenumu razpravljali tudi o obrti. Posamezni diskutanti so opozorili na nenehno težnjo po preraščanju obrti v industrijsko dejavnost. Sam ob sebi to ni negativen pojav, s stališča izboljševanja družbenega standarda prebivalstva pa je škodljiv. Običajno se dogaja to, da pri razdeljevanju kreditov dodelimo kredit tistemu, ki lahko nudi boljše pogoje, pri čemer pa so seveda nujno zaposljevane ravno panoge in podjetja, ki lahko najbolj neposredno vplivajo na družbeni standard. Po mnenju nekaterih diskutantov naj bi zavirali dajanje kreditov za razširjanje nekaterih obrtnih obratov, ker s tem podpiramo težnjo po njihovem preraščanju v industrijo. Tudi pri sklepanju o garancijskih izjavah naj bi ljudski odbori zahtevali od obrtnih podjetij, naj se razvijajo predvsem v smer, ki jo terja izboljševanje lokalnega standarda. Za razvoj zlasti storitvene obrti pa naj bi nudili tudi druge olajšave, ki bi med drugim omogočale tudi boljše nagrajevanje obrtnih delavcev.

Na plenumu je bilo poudarjeno tudi mnenje, da ljudski odbori še vedno ne skrbijo dovolj za razvoj nekaterih panog, kakor kmetijstva, trgovine, gostinstva in obrti, predvsem pa se teh nalog še ne lotevajo sistematično.

Z.

Za dosledno upoštevanje vloge komun

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR KRANJ JE KRITIZIRAL POSTOPEK DEJSTVO, UPRAVIČENO VPRAŠALI, ČEMU NAJ POTEM ŠE SAMO FORMALNO SKLEPAJO O ZDRUŽITVI. KER PA SO OBČINSKI LJUDSKI ODBORI DOLŽNI DATI SVOJE SOGLASJE, SO STVARI LE NATANČNEJE PREGLEDALI. KRITIZIRALI SO PREDVSEM NAČIN TAKEGA ZDRUŽEVANJA MIMO OBČIN, OKRAJA IN DRUGIH PRISTOJNIH ORGANOV; KER SO KONČNO TUDI TI ODGOVORNI ZA NEMOTENO PRESKRBO PREBIVALSTVA IN TUDI DELO GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ SAMIH. TAK NAČIN DELA SLABO VPLIVA NA DELO OBČINSKIH LJUDSKIH ODBOROV, NA VLOGO, KI JO IMAJO KOMUNE PRI UREJANJU POSAMEZNIH VPRAŠANJ NA NJIHOVEM OBMOČJU, DUŠI NJIHOVO INICIATIVO PRI ODLOČANJU IN USTVARJANJU MNIENJE, DA KOMUNE LE FORMALNO »SKLEPAJO« O TEM, KAR SO »VIŠJI ORGANI ŽE ODLOČILI.

Ko so na zadnji seji Občinskega ljudskega odbora Kranj razpravljali o pripojitvi mlinškega podjetja »Klasje« Kranj k podjetju »Žito-moka« v Ljubljani, so sklenili, naj bi Občinski ljudski odbor preko Okrajnega ljudskega odbora skušal urediti stvari tako, da bi bilo na Gorenjskem eno samostojno mlinško podjetje (namesto dosedanjih treh), ki bi imelo pooblastilo za trgovanje z žiti in mlinškimi izdelki.

V sredo so se zato zbrali na Občinskem ljudskem odboru v Kranju predstavniki kranjske in škofjeloške občine, okrajnega ljudskega odbora, občinskih in okr. Sveta za blagovni promet ter Okrajne trgovinske zbornice. Razpravljali so o posledicah, ki bi jih po njihovem mnenju imela združitve mlinških podjetij na preskrbo Gorenjske. — Nerazumljiv pa jim je predvsem postopek, po katerem naj bi se ta združitve izvršila. Ta način so grajali tudi že odborniki na zadnji seji Občinskega ljudskega odbora v Kranju. Kaže, da je vse dosedanje »delo« za združitve le plod osebnih dogovorov nekaterih ljudi, nihče pa o tem ni obvestil pristojnih občinskih ljudskih odborov — Kranj, Škofja Loka in Radovljica — niti Okrajnega ljudskega odbora, niti Trgovinske zbornice.

Vse bi šlo gladko naprej, če se ne bi ustavilo na zadnjem zasedanju Občinskega ljudskega odbora Kranj, kjer so se odborniki potem, ko jim je bilo razloženo, da je Občinski ljudski odbor postavljen

glede združitve že pred gotovo dejstvo, upravičeno vprašali, čemu naj potem še samo formalno sklepa o združitvi. Ker pa so občinski ljudski odbori dolžni dati svoje soglasje, so stvari le natančneje pregledali. Kritizirali so predvsem način takega združevanja mimo občin, okraja in drugih pristojnih organov; ker so končno tudi ti odgovorni za nemoteno preskrbo prebivalstva in tudi delo gospodarskih organizacij samih. Tak način dela slabo vpliva na delo občinskih ljudskih odborov, na vlogo, ki jo imajo komune pri urejanju posameznih vprašanj na njihovem območju, duši njihovo iniciativo pri odločanju in ustvarjanju mnenja, da komune le formalno »sklepajo« o tem, kar so »višji organi že odločili.

Prav tako zavira taka praksa delo organov delavskega upravljanja in proces uveljavljanja teh organov. To zgornjo potrjujejo sklepi delavskih svetov omenjenih podjetij, ki so vsi soglasno in brez razprav izglasovali združitve, češ da tako nimajo kaj diskutirati, če je to določil nek »višji« organ.

Ob vsem tem pa so odborniki izrazili tudi bojazen nad posledicami te združitve. — Ljubljansko podjetje bi imelo na trgu monopolen položaj in bi zaradi tega lahko prišlo do motenj pri kvaliteti izdelkov, hkrati pa tudi pri solidnosti in načinu preskrbe Gorenjske. Zato so sklenili, da bodo o stanju seznanili republiške in zvezne organe.

Lj.

NAŠ RAZGOVOR

Pred revijo pevskih zborov v Kranju

Ker menimo, da utegne ljubitelje zborovskega petja zanimati, kako potekajo priprave na revijo pevskih zborov, ki bo konec junija v Kranju, bomo posredovali nekaj drobcev iz razgovora z dirigentom Prešernovega pevskega zbora in predsednikom glasbenega sosveta pri Okrajnem Svetu Svoboda, Petrom Liparjem. — Razgovor je bil kratak in jedrnat, kajti »leteči intervju«, ni dovoljeval širšega razgovora. Tovariša Liparja sem namreč »snel« kar na ulici.

»To bo nedvomno največja manifestacija pevске kulture po osvoboditvi,« je začel tov. Lipar razpredati svoje misli o pripravah na revijo.

»Kdaj bo revija in kdo jo prireja?«

»Začetek revije bo v nedeljo, 29. junija ob 9. uri v veliki dvorani Sindikalnega doma. Prireditelj je Svet

Svoboda in prosvetnih društev OLO Kranj. Prireditelj sodi v okvir proslav v počastitev 4. julija — Dneva borca. Pred revijo bo tudi promena koncert godbe na pihalu DPD »Svoboda« Kranj v Parku Svobode.«

»Koliko zborov bo nastopilo?«

»Doselej se je prijavilo k sodelovanju 31 pevskih zborov iz vse Slovenije. Med njimi je 14 moških, 14 mešanih in 3 ženski pevski zbori, ki štejejo skupno okrog 1500 pevcev. Med temi zbori naložimo na mnoga zveneča imena, ki obetajo visoko kvaliteto zborovskega petja. Veliko število zborov in bogata ter tenkočutna izbira pesmi, ki bodo izvajane na reviji, nam torej obetajo lepo glasbeno doživetje.«

»Kakšni so posebni pogoji, ki jih morajo izpolnjevati nastopajoči zbori?«

»Kakih posebnih pogojev sicer ni. Posebnost utegne biti le v zahtevi, kar zadeva zborovsko literaturo. Izvajane bodo samo pesmi, ki so nastale po letu 1945. Zaradi velikega števila prijavljenih zborov so sleherni od njih zapel tri pesmi.«

»Kakšen namen ima revija?«

»Predvsem moram poudariti, da revija ne bo imela tekmovalnega značaja, temveč bo služila zgolj kot prikaz ustvarjalnih hotenj, dela, rasti in uspehov naših pevskih zborov. Podoba, ki nam jo bodo posredovali zborovski nastopi, pa nam bo služila kot izhodišče za nove pobude in smernice, s katerimi bomo v prihodnje uravnavali bogata hotenja slovenske zborovske kulture.«

S. S.

Na Jesenicah bodo zgradili nov most

Elektrifikacija železniške proge proti Ljubljani zahteva povišanje mostu čez progo na Titovi cesti na Jesenicah. Te dni so pričeli rušiti stari most, preko katerega vodi cesta I. reda Ljubljana—Podkoren in dalje v Avstrijo. Most pa ne bo samo povišan, marveč tudi razširjen z dodatnim pločnikom za pešce. Dela bodo trajala

približno dva meseca, t. j. vso glavno sezono kar močno ovira cestni promet skozi Jesenice. Vsa vozila in vsi pešci morajo nadaljevati pot skozi Jesenice po stranskih ulicah, kar je trenutno zelo neprikladno, bo pa toliko boljše, ko bo most dograjen, ker bo z njim odpravljeno ozko prometno grlo prometne zveze.

TE DNI PO SVETU

V Washingtonu je bilo več britansko - ameriških posvetovanj o položaju v Libanonu. Na njih je sodeloval tudi ameriški zunanji minister Dulles. Po posvetovanjih s strokovnjaki je Dulles rekel, da je položaj zamotan in napet, da pa ni alarmanten. V Washingtonu menijo, da bi uporniki v Libanonu radi okrepili svoje pozicije, preden prispe v Bejrut vsa misija OZN.

Dag Hammarskjöld je sklenil odpotovati v Bejrut, kjer bo prisostvoval prvemu sestanku opazovalcev OZN v Libanonu. Na pot je krenil v torek. V OZN so bili spričo te Hammarskjöldove odločitve presenečeni. Nekateri sodijo, da hoče nemara s svojo intervencijo vplivati na pomirjenje napetega položaja v Libanonu.

V Los Angelesu se je v ponedeljek začela nova obravnava proti vojnemu zločincu Andriji Artukoviču, ministru v Paveličevi vladi v NDH, čigar izročitev zaradi hudih zločinov, ki jih je zagrešil med drugo svetovno vojno, je Jugoslavija zahtevala že v avgustu 1951. Artukovič je obdolžen, da je ubil 1293 moških, žensk in otrok, razen tega pa zločinov, katerih posledica je bila, da je izgubilo življenje kakih 200.000 Srbov, Hrvatov, Židov in Ciganov, ki so končali v ustaških taboriščih in zaporih. V Kaliforniji, kjer Artukovič živi, se je začela srdita kampanja, s katero hočejo prikriti resnico, da je Artukovič v resnici vojni zločinec. Njegovi advokati, del katoliške duhovščine in ustaška emigracija so napeli vse sile, da bi ga rešili.

Zunanji minister SZ Gromiko je v ponedeljek sprejel veleposlanike ZDA, Velike Britanije in Francije. Govorili so o vprašanjih v zvezi s konferenco na najvišji ravni.

Državni sekretar za narodno obrambo, general JLA Ivan Gošnjak je v torek dopoldne sprejel grško vojaško letalsko delegacijo pod vodstvom letalskega generalmajorja A. Vlantousisa. Grško delegacijo je sprejel tudi načelnik generalnega štaba JLA generalpolkovnik Ljubo Vučković.

V centru za atomske raziskave v Oak Ridgeu v Tennesseeju je nastal hud preplah zaradi nenadnega povečanja radioaktivnega sevanja. Komisija za atomsko energijo je objavila, da se je to zgodilo zaradi napake nekega uslužbenca. Do eksplozije sicer ni prišlo, vendar so odredili stroge varnostne ukrepe v centru in okolici. Jedrskemu sevanju je bilo izpostavljenih 7 ljudi, ki so zdaj v oskrbi strokovnjakov.

V Kairu so bili v torek zaključeni 2 tedna trajajoči jugoslovansko - egiptovski gospodarski razgovori. Vodji obeh delegacij Toma Granfil in dr. Badauel Šijati sta podpisala protokol o blagovni izmenjavi in plačilnih, sporazum o investicijskih dogovorih in sporazum o znanstveno - tehničnem sodelovanju.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠTEVILKA 397 — TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-Z-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

LJUDJE IN DOGODKI

Krvavi epilog na Madžarskem

Novica o usmrtni bišega madžarskega predsednika vlade Imre Nagya (izg. Nadžaj) je najprej zbudila presenečenje, nato pa ogorčenje. Svet je z globokim razočaranjem prisluhnil sporočilu, ki ga je objavila sovjetska (ne madžarska) agencija. Ves »sodni proces«, o katerem nihče poprej ni ničesar vedel, je potekal tajno, metode in represalije pa so na las podobne tistim, ki jih je nekdanji izvajal Stalin in proti katerim se je izrekel sam Hruščev in ves 20. kongres KP SZ.

Tudi obtožbe so formulirane v tem duhu. Imre Nagy in osem njegovih sodelavcev so baje »na čelu domačih reakcionarnih sil in v zvezi z inozemskimi imperialisti poskušali izvršiti udar in zrušiti LR Madžarsko.« Obrazložitev nadalje navaja, da so »zarotniki« poskušali »zatočišče tam, od koder so že poprej dobivali podporo,« to se pravi v jugoslovanskem veleposlanstvu. Odtod so še naprej pošiljali navodila za nadaljevanje obo-roženega odpora za ponovno spodkopavanje in za organiziranje stavk, ki bi ohromili življenje.

Predstavniki našega sekretariata za zunanje zadeve Jakša Petrič je odločno zavrnili vse te obtožbe kot neutemeljene in izmišljene. Hkrati pa je opozoril na očitno kršenje sklenjenega sporazuma med sedanjo madžarsko vlado in Jugoslavijo. Po tem sporazumu se je madžarska vlada obvezala, da »ne bo kaznovala Imre Nagya in članov njegove skupine zaradi preteklega delovanja« in je zagotovila, da bodo lahko »svobodno od-

šli na svoje domove, potem ko bodo zapustili jugoslovansko veleposlanstvo.

Madžarska vlada in sovjetske oblasti so surovo poteptale dano besedo, ko so Imre Nagya in vse sodelavce takoj po odhodu z jugoslovanskega poslaštva zaprle in izgnale v Romunijo. Toda še tudi potem je Hruščev izjavil dopisniku ital. časopisa »Messagero«, da bodo »blago in z razumevanjem« ravnali s priporniki. Še nedavno pa je predstavnik madžarske vlade zanikal, da bi Imre Nagya in sodelavce postavili pred sodišče.

Toda zdaj je vseh utvar konec. Imre Nagy in sodelavci so doživeli tragično usodo, kakršno poznamo iz najbolj mračnih dni Stalinove strahovlade.

»Videti je, da se zgodovina ponavlja,« pravijo v pariških krogih političnih opazovalcev. »Leta 1949 je bil Rajkov proces signal za protijugoslovansko gonjo istočasno, ko je prišlo do poslabšanja v hladni vojni. Leta 1958 pa so napadi proti Jugoslaviji dobili krvav epilog v Budimpešti.«

Kar povzroča zaskrbljenost v svetu je poleg ogorčenja zaradi teptanja najosnovnejših človečanskih pravic in pravil mednarodnega prava tudi temna slutnja, da Sovjetska zveza spet zaostrojuje svoj krog na mednarodnem področju. »Sprajujemo se,« pravijo v pariških krogih, »ali takšno vračanje na stalinske metode, na metode nasilja v notranji politiki, lahko prispeva k zboljšanju mednarodnega vzdušja za konferenco na najvišji ravni?«

Glasilo italijanske socialistične stranke »AVANTI« pa pravi: »Koliko lahko obsodbe madžarskega vrhovnega sodišča koristijo notranji pomiritvi Madžarske, koliko napredku socializma in končno popuščanju mednarodne napetosti, more povedati vsakdo, kdor je bral in kot mi, socialisti, tudi sprejel dramatične obtožbe Hruščeva proti Stalinovim izbruhom.« »am Hruščev je prevzel nase dolžnost, da napravi konec zločinom Stalinove dobe. Toda tajni proces Nagya in sodelavcem, smrtno obsodbe in usmrtnice »voditeljev« madžarske vstaje nas spet spominjajo na toliko osovraženo in obsojeno razdobje.«

»19 mesecev po vstaji je bilo pričakovati pomilostitev,« pravi voditelj italijanske socialistične stranke Nenni. »Namesto tega pa je prišlo do usmrtnice, ki spet odpira stare rane, nanje pa posipa sol mrznje.«

»Ta usmrtnice zadaja usoden udarec zbliževanju narodov, razdeljenih na bloke,« je izjavil bivši francoski ministrski predsednik Mendes-France. Glasovi protesta so prihrumeli od vsepovsod, od najrazličnejših predstavnikov raznih političnih in drugih organizacij. — Njim pa se pridružuje splošna zaskrbljenost spričo takega namernega zaostrovanja gonje proti naši deželi, ki pa utegne postati najvidnejši izraz poostrene napetosti v svetu nasplo in korak nazaj v dosežanih miroljubnih prizadevanjih človeštva.

MARTIN TOMAŽIČ

kratko, vendar zanimivo

V MAJU PREKORAJILO OBMEJNI BLOK V RATEČAH 4514 POTNIKOV

Odkar je v veljavi mali obmejni promet med Jugoslavijo in Italijo, je tudi na meji v Ratečah čedalje živahnjeje. V aprilu je prekoračilo mejo 91 motornih vozil s 170 potniki, z rednim potnim listom pa 52 vozil s 148 potniki. Mnogi pa prihajajo tudi peš ali s kolesi. — V maju pa je prekoračilo mejo 4514 potnikov, in sicer 2006 v okviru malega obmejnega prometa, 1139 dvolastnikov, 853 potnikov je prišlo v našo državo s potnimi listi, državo pa je zapustilo 516

potnikov s potnimi listi. Potniških avtomobilov je šlo v tem času v obe smeri 416, toda več na našo stran, avtobusov 25 itd. Med potniki s potnimi listi prevladujejo Nemci in Avstrijci. Poslužujejo se ceste preko Trbiža, ker je prikladnejša kot preko Korenskega sedla, dočim se vračajo čez Korensko sedlo. —k.

ŠOLSKA RAZSTAVA V RADOVLJICI

Včeraj, 19. junija so v Radovljici zaprli šolsko razstavo, ki je bila skoraj teden dni na ogledu. Razstavljali so učenci osemlet-

nih šol iz Radovljice, kot tudi osnovnih šol iz Begunj, Lancovega in Mošenj.

V dveh velikih razstavnih prostorih so bili prikazani učni pripravki in drugo gradivo. Veliko pozornost pa so vzbujala račna dela. Učenke so pokazale razne vezene, pletenine, kroje in druge izdelke, kar je za njihova leta vredno pohvale. Prav tako so na razstavi prikazali tehničnih, slikarskih, konstrukcijskih in drugih del, ki so med starši in drugimi obiskovalci razstave vzbudili veliko zanimanja. K. M.

TURISTI NA BLEDU IN V BOHINJU

V prvih mesecih letošnjega leta je obiskalo našo republiko veliko več domačih in tujih gostov, kakor v istem času lani. Največ gostov je bilo na Bledu, v Bohinju in v Portorožu. Dolej so zabeležili 380.000 nočnih od tega 40.000 tujih.

SOVJETSKI VELEMOJSTER V KRANJU

V ponedeljek, 16. junija je v restavraciji »Iskre« v Kranju odigral znani velemojster Paul Keres (SSSR) simultanko proti 30 šahistom iz Kranja. Po treh urah je velemojster 20 partij odločil v svojo korist, 4 remiziral in 6 izgubil. Velemojstra so premagali: Bukovac, Simič, Prikril, Stagar, Prelovšek in Brtoncelj; remizirali pa so: Misjak, Pogačnik, Janhar in Mezek.

Ključ temu, da spada Keres na 3. mesto v svetovni jakostni lestvici, je to najslabši izid, ki ga je doživel katerikoli inozemskih šahistov v Kranju. Ob zaključku je velemojster pohvalil mlade kranjske šahiste in se zahvalil za gostoljubno sprejem. I.

JUTRI ZVEČER NA KRANJSKO KOPALISČE

Neučakani ljubitelji plavalnega športa bodo po enoletnem molku jutri, v soboto, 21. junija, spet prišli na svoj račun. Kranjski plavalci se bodo zvečer ob 20. uri prvič v letošnji sezoni srečali z eno najboljših plavalnih ekip naše države »Primorjem« z Reke. V obeh moških bo nastopilo nekaj državnih reprezentantov in kandidatov za državno reprezentanco, zato je pričakovati, da bo prijateljski dvoboj od prve točke sporeda do zadnje nadvse zanimiv.

Prav gotovo pa bo najmikavnejša waterpolo tekma, čeprav v tem srečanju Kranjčani nimajo večjih zgledeov na uspeh, vendar pa bodo gledalci lahko uživali ob gledanju igre gostov, ki so že vrsto let eno naših najboljših moštev.

Fa-Bo

naša kronika

12. IN 13. JULIJA V ŠK. LOKO

Priprave za proslavo 15-letnice ustanovitve VII. Slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade Franceta Prešerna so v polnem teku. Osrednje prireditve bodo 12. in 13. julija v Škofji Loki. V soboto zvečer, 12. julija, se bodo v Škofji Loki zbrali preživeli borci Prešernove brigade, gostje in drugi. Prisostvovali bodo ponazoritvi napada na Škofjo Loko, ki ga bodo prikazali pripadniki predvojaške vzgoje in rezervni oficirji. Za tem bodo na okoliških vrhovih zagoreli kresovi, na Kranceljnu pa pripravljajo ognemet. Se isti večer bo tudi koncert godbe JLA iz Ljubljane, združenih pevskih zborov, kjer bodo sodelovali pevski zbori iz Kranja, »Svoboda« iz Šk. Loke, KUD »Ivan Cankar« iz Virmoš in pevci iz Reteč. Po končaprostoru taborni omenj. Naslednji nem koncertu bo na prireditvenem dan zjutraj se bodo zbrali borci Prešernove brigade in drugi udeleženci na slavnostnem prostoru v Medvedovi dolnici za Gradom. — Nato bo zbor brigade, kjer bodo govorili nekateri borci ter vidnejši politični delavci. Med drugimi bo govoril tudi narodni heroj generalmajor Rudolf Hribnik-Svanur, eden od komandantov Prešernove brigade. Ob 9. uri pa bo koncert godbe JLA in pevskih zborov. Udeležencem bo v teh dneh nudil mnogo zanimivosti tudi Pokrajinski muzej in Muzej NOB v Škofji Loki, dobili bodo lahko tudi posebne spominske značke in poštni žig v spomin na to slavnost. IJ.

LJUDSKI ODBOR OBČINE JESENICE RAZPRAVLJA O PERSPEKTIVNEM PLANU OKRAJA KRANJ

Občinski ljudski odbor Jesenice, bo danes popoldne (20. junija) na 12. skupni seji razpravljala o osnutku petletnega perspektivnega plana okraja Kranj. Mimo tega bo ljudski odbor razpravljala še o razrešitvi direktorja hotela »Razor« v Kranjski gori in postavitvi prisilne uprave. Komisija, ki je pregledala zaključni račun hotela, je med drugim ugotovila, da je slabemu poslovanju kriv v precejšnji meri direktor podjetja. Tudi svet za turizem in gostinstvo sta razpravljala o poročilu komisije in predlagala ljudskemu odboru razrešitev direktorja in postavitve prisilne uprave.

Nadalje bo ljudski odbor, na današnji seji, sklepal o pooblastilih Svetu za blagovni promet o evidenci in kontroli cen. Nakar se bosta zbora sestala na ločenih sejah in sprejela odredbo o skupnem zatiranju rastlinskih bolezni, sklepala o ustanovitvi mizarskega podjetja v Kranjski gori in o ustanovitvi brivnice na Zelezniški postaji Jesenice. —k.

POPOLNE GIMNAZIJE BODO UKINJENE

V sredo, 18. junija je bila v Kranju seja Sveta za šolstvo OLO Kranj. Med drugim so obravnavali tudi perspektivni plan, ki velja od leta 1961 in vprašanje razmestitve prosvetnega kadra v zvezi z ukinitvijo popolnih gimnazij.

Pri obravnavanju osnutka perspektivnega plana so govorili tudi o pošolskem izobraževanju, ki naj omogoči nadaljnje izobraževanje predvsem tistim, ki iz kakršnih koli razlogov niso mogli nadaljevati s šolanjem. V ta namen naj bi občinski ljudski odbori ustanovili do leta 1961 centre za pošolsko izobraževanje.

V zvezi z ukinitvijo popolnih gimnazij po splošnem zakonu o šolstvu, ki bo v kratkem sprejet, pa je prišlo do problema razmestitve prosvetnega kadra, ki službuje na sedanjih popolnih gimnazijah. Da se bo novo šolsko leto začelo v redu, bo treba del teh učnih moči razmestiti tudi na osemletke. Prav v tem pa tiči vsa problematika, kajti nekateri prosvetni delavci, ki so do sedaj poučevali na gimnazijah, bodo hoteli tudi po vsej poučevati v razredih višje gimnazije, ki bodo po reformi še ostali. Zlasti pereč problem v kranjskem okraju predstavljata gimnaziji v Kranju in na Jesenicah. Vprašanje ukinitve popolnih gimnazij in razmestitve prosvetnega kadra na gimnazijah in osemletkah bo urejeno z razpisom službenih mest. V zvezi s tem bo Svet za šolstvo predlagal Okrajnemu ljudskemu odboru Kranj ukinitve popolnih gimnazij. S.

OBRAZI IN POJAVI
PRAVI ZAJEC

S Sergejem se, čeprav se pozna že zelo dolgo, nikoli nisva prav intimno, prav zaupno pogovarjala. Mislim, da se on silno redkokdaj s kom intimno pogovarja — če se sploh kdaj. Stvari, ki ga težijo ali radujejo, nosi sam. Pa če bi ga kdaj še tako bolelo, on ne bo niti najbližjim znancem zaupal, kaj ga mori. Nosil bo svojo skrb v sebi, premeleval jo bo in obračal v sebi, dokler je ne obrusi in pridene k drugim, spravljenim tako globoko, da jih nihče ne more izkopati na sončni dan.

Najbrž je vino zakrivilo, da mi je zdaj vendar enkrat nekaj zaupal. Če bi rekel, da sva bila pijana, bi to ne bilo točno, niti pravično; res pa je, da sva ga popila malce čez tisti odstotek, ko je človek še, kakor pravijo, nedolžen, stoođstotno trezen.

»Pravi zajec,« je rekel. »Pravi zajec sem.«
»Kaj ti pa je?« sem ga vprašal. »Menda ti ni ta kislica udarila v glavo?«

»Kopača poznaš,« je dejal.
»To je Sergejev novi šef.« »Seveda ga poznam,« sem odvrnil. »Je kaj narobe z njim?«

Sergej se je žalostno nasmejal. »Z njim ne — pač pa z menoj.«

»Ne razumem te.« V resnici ga nisem razumel. Poznal sem nekateré, ne ravno simpatične Kopačeve navade — ampak Sergej je zanje vedel še prej, preden je spremenil službo. »Malo je živčen,« mi je govoril takrat prve dni o svojem novem predstojniku, »drugače je pa dober človek. Če mu pogledaš v srce — prava dobričina. Tiste živce mu pa nekako moraš oprostiti: vojna, pa vse to, saj veš, pa toliko dolžnosti, saj je sploh čudno, da je še toliko pri sebi.«

Nisem ga hotel takoj vprašati, kaj je narobe z njim in zakaj v tej zvezi omenja Kopača, ko je v začetku vendar vedel samo dobro o njem. Ampak Sergej je sam nadaljeval.

»Kakšne dni je najboljši človek na svetu. Vse bi dal za zas. Potem ga pa kakšna reč vrže s tira; takrat je zmožen, da bi nam zgrizel jetra, vsakemu posebej. Ko bi le ne bili taki zajci, taki zajci!«

»Saj si sam pravil, da mu ne moreš zameriti,« sem čez čas rekel, kar tako, da pač nekaj rečem, da ubijem mučni molik.

»Ne vem, kje se je navadil psovanja. Kadar se mu kaj zatakne, opsuje prvega, ki mu pride na pot — po madžarsko, po srbsko, po italijansko, take

reči ti zmeče v obraz, da jih lastnemu očetu ne bi dovolil. Takrat si mislim: na prvem sestanku bom povedal vseh njegovih tisoč napak, ki jih napravi v odnosu z nami vsak dan — pa kar bo, pa bo. Ampak potem...«

»Dobro, katere pa so te njegove tisočere napake?« sem vprašal.

»Oh, psovanje je nazadnje še najmanjša. Kadar ga drži, se bo za prazen nič zdril nad človekom, da se ljudje ustavljajo na cesti in ozirajo v naša okna. Razmetal ti bo vse, kar imaš na mizi, pa vpil: — Ti ničesar ne znaš, rezultat tvojega dela je enak ničli, zakaj sploh sedi tu, zakaj sploh živiš, če nočeš delati... — pa tako naprej. Pa si mogoče dan pred tem še celo popoldne delal, samo da bi bilo vse do zadnje pike opravljeno, da le ne bi našel kakega oprjema za svoje živčne izpade, ko zjutraj pride. Ali pa pokliče vratarja, pa vpije nad njim: — Zmeči mi te lenuhe ven, zakaj jih sploh puščaš k nam, zmeči jih na cesto, da jih jutri ne pustiš več na delo, si razumeš?! — Kakšen dan pa, kadar smo ga zares kje polomili, on pa je slučajno dobre volje, bo spregledal najhujše napake in niti z očesom ne bo trenil. — Kako si, Sergej, ti si fant in pol, ne vem kako bi mi brez tebe... —«

Zasmilil se mi je ubogi Sergej, obenem pa mi je šinila kri v glavo: »Dobro, zakaj pa dovolite take reči? Kaj mu ne more nihče povedati...«

»Njemu?« je rekel Sergej. »To ne bi imelo smisla. Nobene koristi. Takšen je pač.«

»Pa na sestanku? Na partijskem — nazadnje pa tudi na delavskem svetu?!«

»Saj to je tisto,« je rekel Sergej. »Pravi zajci smo. Rajši trpimo vse to, kot da bi tvegali zamero. Vsak si misli — prvega dam odpoved, potem pa naj muči, kogar hoče. Tako se ljudje menjajo — on pa je isti. In iz golega oportunizma se nobeden ne spopade z njim. Čeprav vti vemo, da zaradi njega v njegovem oddelku in v vsem podjetju trpi delo, močno trpi, rajši damo odpoved, pa prepustimo svojim naslednikom borbo z njim.«

»Si ti odpovedal?« sem ga vprašal.

»Seveda sem. Prvega grem spet nazaj, kjer sem bil prej. Mene se to ne tiče več. Navsezadnje — mož je bolan. Grize me pa, da sem bil takšen zajec. Takšen oportunista. Kaj smo res taki?«

»Hm,« sem rekel. »Včasih smo.«

PETER STRUNA

Vrnimo bohinjškemu siru dober sloves

Zgraditi bi bilo treba sodoben mlekarški obrat

Ponekod pozabljeno vprašanje

Delovanje stanovanjskih skupnosti v našem okraju ni bilo prava stvar niti ni še natančneje proučeno. To je delo organizacij SZDL, ki imajo tudi poveljitelje in razvijanje pri organiziranju in razvijanju teh „razširjenih družin“. Po podatkih, s katerimi razpolagamo, sicer obstojajo stanovanjske skupnosti v več krajih na Gorenjskem, vendar pa dejansko živijo za zdaj le nekatere stanovanjske skupnosti v Kranju.

Vzroki, da se te samoupravne organizacije v posameznih krajih še niso razvile, so objektivni in subjektivni. V Kranju, denimo, stanovanjska skupnost ni mogla prav zaživeti, dokler je obsegala preveliko področje. Ko pa so nastale 4 take skupnosti, izmed katerih vsaka obsega večji fond stanovanj, ki spadajo v družbeno upravljanje, toda na zaokroženem območju, so te skupnosti začele se zlasti pa stanovanjski skupnosti na Zlatem polju in na Planini. Ugodno vpliva na njihovo delo tudi to, da jim je Občinski ljudski odbor letos prepustil nekaj milijonov dinarjev, s katerimi opravljajo skupnosti nekatera komunalna dela (ureditev zunanje podobe naselij), ki jih izvršujejo s prostovoljnimi delom. Prvič letos dobivajo te stanovanjske skupnosti tudi del stanovanjskih najemnin, ki je odmer-

jen glede na starost posameznih stanovanjskih poslopij. Tako se, ob razumevanju Občinskega ljudskega odbora, veča njihova materialna osnova. Tudi na nedavnem plenumu Glavnega odbora SZDL Slovenije je bilo ugotovljeno, da stanovanjske skupnosti lahko mnogo uspešneje urejajo nekatera vprašanja družin v sodobnem življenju (kot so, denimo, družbena prebrana, ustanove za varstvo otrok, servisi za pranje, popravila itd.) kot bišni sveti ali občine. Hišni sveti imajo namreč premajhno območje in materialno prešibka tla, občine pa so preobremenjene s širšimi nalogami. Prav taki nerešeni problemi družin pa močno vplivajo na komunalni standard, na počutje ljudi in s tem tudi na njihovo boljše ali slabše delo v podjetjih in ustanovah. Zato življenje naravnost terja, da ustanavljamo in razvijamo stanovanjske skupnosti povsod tam, kjer so zanje objektivni pogoji. Le-ti sicer še niso povsod dozoreli, toda v nekaterih industrijskih krajih na Gorenjskem, kjer sodobna družbeno ekonomska struktura posameznih naselij že omogoča in zabeva stanovanjske skupnosti, letnemu vprašanju subjektivnih razlogov še nismo posvetili ustreznosti pozornosti in poskib najemnin, ki je odmer-

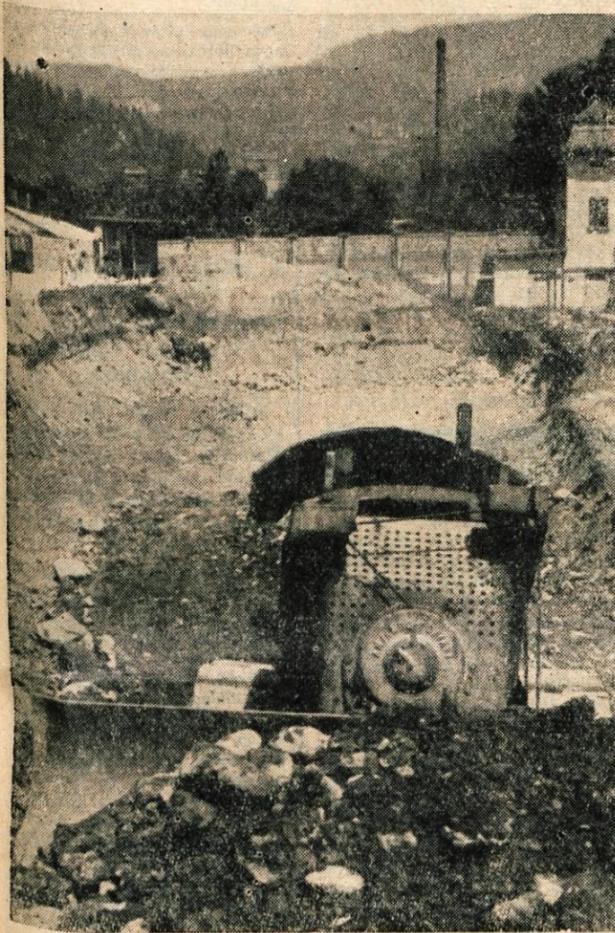
Bohinjsko sirarstvo, ki je bilo nekdanj na vidnem mestu v tej panogi gospodarstva, ni napredovalo, razen nekaterih obnovljenih planinskih sirarn. Prav zadnja leta preživlja precejšnje težave. Vzrokov za to bo verjetno več. Kaže, da Bohinjci posvečajo premalo pozornosti prav mlekarstvu. Menijo, da je pre malo rentabilno, da je bolj postranska panoga, čemur bo verjetno vzrok razvoj industrije, ki daje večjo možnost stalnega zaslužka. Eden glavnih vzrokov so zastarele in primitivne sirarne, nekatere zgrajene že pred 60. leti, v katerih pa ni opaziti glede opreme nikakega izboljšanja. Bohinj,

katerega obe dolini — spodnjo in zgornjo — povezuje krožna cesta, dolga ca. 16 km, ima 4 majhne sirarne, ki za današnje čase res niso več primerne. Marsikdo bo dejal: »Zakaj smo pa včasih lahko izdelovali dober sir.« Mišlim, da se na »včasih« ne moremo ozirati, kajti tehnika danes vsepovsod napreduje, prav tako tudi v mlekarstvu, razen seveda v Bohinju. Z razvojem tehnike pa se pojavljajo tudi vedno večje potrebe, ki so danes popolnoma drugačne, kot so bile včasih. V mlečni dobi, od marca do srede junija, predela vsak obrat 1000—1500 l mleka dnevno, skupaj 4000—4500 l, kar bi v današ-

njem času lahko predelala ena enoten gospodarski cilj v dobrobit celotne družbe, ne glede na spodnjo ali zgornjo dolino. V Bohinju so naravni pogoji za razvoj mlekarstva, živinoreje, turizma in gozdarstva. Prav zaradi turizma, ki je v Bohinju sicer še neurejen, ki pa ima bodočnost, je toliko bolj potrebno zgraditi sodobno in moderno mlekarstvo, ki bi bila v čast in ponos vsem Bohinjcem prav tako, kakor nekdanj njihovim prednikom sedaj že zastarele bohinjške sirarne. Ta obrat naj bi zgradili tam, kjer bo ekonomsko in gospodarsko najboljše, nikakor pa ne smejo o tem odločati lokalistična nagnjenja in mišljenja.

Le z dobrimi in kvalitetnimi izdelki bo Bohinj lahko obdržal svojo tradicijo bohinjškega sira in zadovoljil še tako razvajenega gosta in turista. Zahteve ljudstva so danes namreč mnogo večje kot nekdanj. Izletnik ni več zadovoljen samo z enovrstnim sirom, želi različnih izdelkov in mlečnih pijač, ki pa jih bo lahko nudil le moderen obrat z dobro usposobljenim strokovnim kadrom. Prav zato pa je treba, hkrati z drugim, skrbeti za strokovni kader. Koristni bi bili razni strokovni tečaji. Tak tridnevni tečaj je priredila Gospodarska poslovna zveza Bohinj—Bled v Stari Fužini že aprila letos za sirarje. Udeleženci tečaja so se seznanili z moderno tehnologijo sirarstva, prikrojeno za razmere v Bohinju, in sicer teoretično in praktično. Ob tej priliki so razpravljali tudi o vsakdanjih težavah bohinjških sirarjev, ki jih pa sami ne bodo mogli odpraviti. »Marsikaj novega koristnega smo slišali in videli,« so ugotovili udeleženci ob zaključku tečaja, z željo, da bi prvemu kmalu sledil drugi.

3500 parov čevljev na dan

Tudi v podjetju »PEKO« v Trčiču so končno začeli z velikimi deli za rekonstrukcijo tovarne. Slika nam kaže začetek gradnje poslopja za novi obrat, ki naj bi bilo dogotovljeno že konec leta, ker bo teklo vse delo na tekočem traku. Tako bodo z dograditvijo tega obrata, kot pravijo, povečali dnevno proizvodnjo obutve od 2700 na 3500 parov.

Kaj bo z vodovodom v Martuljku?

Vsi so si ga želeli, čeprav ga je bil morda Dom »Franca Rozmana« najbolj potreben. In so začeli z delom. Pomagala je občina, pomagala vojska, kmetje v Srednjem vrhu so dovolili izkop čez njive brez odškodnine. Kar majhno žičnico so morali uporabljati pri gradnji. Ampak — cevi so šle druga za drugo v zemljo in lepega dne je v domu »Franca Rozmana« pritekla voda po njih. Tu pa se je tudi ustavilo.

Gozd-Martuljek je dolga vas. Nekaj kilometrov od zgornjega do spodnjega konca. Zgornji konec že ima svoj vodovod — iz Kranjske gore... V spodnjem koncu pa so mislili, da ga bodo dobili zdaj. Vendar zdaj komaj še tako mislijo. Njihovi glasovi, da bi začeto delo nadaljevali, ostajajo brez odmeva. Vodovodni odbor nekako dremlje, obljubljene občinske komisije za določitev trase ni od nikoder. Da morda vsi skupaj ne čakajo na pozno jesen, ko bo zemlja že začela zmrzovati?

Recimo, da bi v vročem poletju, kakršno se nam obeta, Kranjskogorci nenadoma zaprli zgornjemu koncu Gozd-Martuljka vodo... Čeprav kaj takega ne moremo predvideti, pa bi bilo le zanimivo vedeti, ali bi se potem v Martuljku le zganili in se odločili za lastni vodovod, ki ga imajo pred pragom? F. Bitenc

Na seji občinskega ljudskega odbora Radovljica, v torek, dne 17. t. m., so največ razpravljali o urbanizmu in problemih gradbene dejavnosti ter o razvoju turizma. Od osvoboditve do maja meseca letos je bilo na področju občine Radovljica izdanih 300 dovoljenj za gradnjo stanovanjskih hiš, toda zaradi neskladnih projektov in drugih vzrokov je samo 68 % teh hiš popolnoma končanih. Velik del zasedanjih stanovanjskih hiš zavzema preveliko površino. To draži gradnje in, posebno tam, kjer so stavbe raztresene, povečuje tudi stroške drugih komunalnih ureditev, na primer vodovoda, kanalizacije, električnih napeljav itd.

Gradbeni okoliš s skupno površino 206 ha zadostuje približno še za 4 leta, na Brezjah pa in na Črnicu bo vendar treba že prej določiti nova področja za gradnje, ker je dosedanji okoliš skoro že zazidan.

Na seji so sprejeli začasna navodila o nadaljnjih gradnjah stanovanjskih hiš. S tem so omežili neekonomske gradnje, gradnje na škodo kmetijskih površin izven določenih okolišev itd.

S seje Občinskega ljudskega odbora Radovljica Kako ekonomičnejše graditi stanovanje

VEČ RAZVEDRILA Ko so govorili o turizmu, je bilo poudarjeno, da donaja ta panoga vedno večji delež v gospodarstvu občine. Skupno število nočnih se je lani že povečalo na 70.000. Cenijo, da je znašal iztržek kakih 40 milijonov dinarjev. Za nadaljnji napredek turizma pa je nujno poskrbeti za večjo udobnost gostov, posebno pa še za njihovo razvedrilo. V ta namen bodo še letos marsikaj izboljšali. Hkrati bodo vlagali večja sredstva tudi v obnovo in ureditve turističnih krajev. Nujno potrebno je temeljito preurediti kopalnice v Radovljici, za kar bo potrebno kakih 30 do 35 milijonov dinarjev. Eno velikih del je tudi ureditev športnega centra na Taležu, kamor namestavajo zgraditi žičnico. Prav tako nameravajo dokončno urediti smučarsko kočvo v Dragi pri Begunjah ter druge turistične objekte. Na tej seji so precej razpravljali tudi o okrajnem perspektivnem družbenem planu.

Drobne s kranjskih sestankov

Stanovanjska skupnost terena Center v Kranju je na svojem sestanku sklenila, da bodo nabavili pralni stroj za javno pralnico. Za pralnico so tudi že določili prostor. Svet za varstvo družine pri ObLo Kranj je sklenil, da naj bi takoj začela z delom dnevna zavetišča za šolske otroke na Hujah in da naj se ustanove še zavetišča za predšolske otroke na Zlatem polju, v Stražišču, na Planini in pri Vodovodnem stolpu. Sprejeli so tudi priporočilo, po katerem naj bi prosvetni delavci v času počitnic več časa posvetili delu z otroki, ki imajo v šoli težave pri učenju. To bi bilo moč storiti prav v teh zavetiščih in šolah, kar naj bi samostojno organizirali preko šolskih odborov in svetov. S tem bi mnogo pomagali staršem in otrokom ter tudi šoli zagotovili lažje delo. V petek je politični aktiv SZDL terena Center v Kranju razpravljal o telesni vzgoji in fizikulturi ter sklenil predlagati občini, da bi na zborih volivcev razpravljali tudi o fizikulturi in telesni vzgoji ter gradnji objektov v te namene. J. I.

Širom po domovini

VEČJA PROIZVODNJA JEDILNEGA IN TEHNIČNEGA OLJA V primerjavi z lanskim letom se je letos v Jugoslaviji v prvih petih mesecih povečala proizvodnja jedilnega olja za 71, tehničnega olja za 105 in margarine za 144%. Kljub temu pa je izkoriščanje zmogljivosti v tej panogi še vedno 60%, to se pravi, da je še vedno na lanski stopnji. Večino jedilnega olja so zaradi pomanjkanja domačih surovin dobili namreč z rafiniranjem uvoženega surovega olja, pri čemer znaten del naprav ni bil izkoriščen. Proizvodnja margarine pa se je povečala zaradi večjega povpraševanja na trgu in zboljšanja kakovosti. Povečanje rastlinskega olja je posledica zmanjšanja cene zaradi znižanja davka na promet, medtem ko je cena domače masti ostala ista.

Vzgoja strokovnega kadra v lesni industriji

Vajenska šola v Loki se uvršča v sistem izobraževanja odraslih

Kljub pomembnosti v našem gospodarstvu, zlasti v izvozu, razpolaga okoli 80 lesnoindustrijskih podjetij Slovenije le z 12 inženirji, se pravi, da pride 1 inženir na 1440 delavcev, kar je glede na povprečje v drugih panogah, posebno v drugih državah odločno premalo. Primanjkuje tudi okoli 400 tehnikov. Najbolj pereče pa je spričo naglega razvoja od žagarske v finalno proizvodnjo in vedno večjih zahtev domačega in tujih tržišč postalo vprašanje kvalificiranega delavskega kadra, saj industrijski način proizvodnje zahteva vedno več strokovnega znanja, sistem delavskega samoupravljanja pa seveda tudi precej splošne razgledanosti. Po dolgih letih zastoja je bila jeseni 1957 ustanovljena Vajenska šola za učence v lesni industriji v Skofji Loki, da bi vzgajala kvalificirane in visokokvalificirane delavce lesnoindustrijskih podjetij Slovenije ter s tem zamašila kričevo vrzel. V preteklem šolskem letu je že končala šolanje v I. letniku prva skupina vajencev lesne industrije. Prav tako pa se je šola z organizacijo tečajev za izpopolnitev strokovnosti, zlasti pa za doseg kvalifikacij delavcev uvrstila uspešno v sistem izobraže-

vanja odraslih, ki ima v šolski reformi po pravici nadvse važno mesto. Tri skupine delavcev so pred okrajno komisijo opravile izpite za kvalificirane delavce raznih poklicev v lesni industriji od strojnih mizarjev, žagarjev, sušilničarjev, brusarjev, do parketarjev, galanteristov itd. Šolanje je v celoti organizirano po načelu: Iz proizvodnje za proizvodnjo, se pravi da se teoretično delo v šoli in praksa v podjetjih neprestano oplajata in izpopolnjujeta; po trimesečnem periodičnem šolanju gre tečajnik z vnaprej določenim planom v svoje podjetje na devetmesečno prakso pod kontrolo obratovodje, pa tudi šole, ki v dobi prakse pošilja tečajnikom dopisne naloge s področja splošnih in strokovnih predmetov v reševanje. Podoben način naj bi veljal za vse delavce v proizvodnji, tudi za obratovodje in predelavce, saj današnji razvoj proizvodnje, rentabilnost, predvsem pa trenutno stanje proizvodnih sil pri nas narekujejo, da na eni strani delavca — operativca ne trgamo za dalj časa od procesa proizvodnje, na drugi strani pa za operativni delavski kader, ki ga predvsem potrebujemo, najbolj ustrezajo prav oni, ki so se že izkazali in

pokazali zanimanje in napredek v proizvodnji. Treba jim je v občasnih tečajih le dati dopolnilno teoretično znanje, ki ga bodo uspešno preizkusili in izpopolnili na svojem delovnem mestu v obratu. Menim, da bi bila to obnem tudi najkoristnejša pot za vzgojo tako zvanih obratnih inženirjev. A. C.

Lani v kranjski občini okoli 27,000.000 za potrebe socialno-varstvene službe

V letošnji mandatni dobi je imel Svet za varstvo matere in otroka pri ObLo Kranj sedem rednih sej. Razpravljali so predvsem o razbremenitvi in pomoči zaposleni ženi, pristojnosti in delokrogu sveta, o šolskih zavetiščih, otroških jaslih, vrtecih, ljudski kuhinji, patronažni službi, o kranjski porodnišnici, zdravstveni koloniji, organizaciji pomožne socialne službe na terenu in programu dela do leta 1961. Razen tega pa so na sejah reševali tudi prošnje za pomoč in podporo. Reševanje teh zadev je dokaj kočljivo, ker je največkrat treba govoriti o otroku, ki je žrtev

najrazličnejših slabosti staršev — pijančevanja, zablod, delomrznosti, nemorale ipd. Tako je bilo lani porabljeno za potrebe socialno-varstvene službe 27 milijonov 408.000 dinarjev. Ta številka marsikaj pove. Treba bi bilo misliti tudi na to, da bi se razni socialni problemi preprečevali in reševali že v kalu in bi se tako trošilo mnogo manj sredstev. Da bi bilo reševanje problemov socialno-varstvene službe čim hitrejšje, pa tudi da bi bili čim bolj seznanjeni s posameznimi problemi, je svet sklenil, da bodo organizirali na terenu pomožno socialno službo. J. I.

gorenjski obveščevalci

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljen 10 dinarjev, ostalo 12 din od besede, naročniki imajo 20 odstotkov popusta. Telefonska številka naročniškega in oglašnega oddelka je: Kranj 475. Nudim sobo poštemu dekletu. Naslov v oglašnem oddelku. -1053 Prodajam kompletno spalnico, razno orodje za mehanika in motorček za kolo. Naslov v oglašnem oddelku. -1062 Zaradi preureditve lokala prodamo sladoleadni aparat s kapaciteto 30 litrov na uro. »Delikatesa«, Kranj. -1061

Nalivno pero in kemični svinčnik v usnjenem etuiju, pozabljen v tehnični pisarni »Gorenjskega tiska«, dobi lastnik ravno tam. -1058 Prodajam novo, enostanovanjsko, vseljivo hišo z vrhom. Nova vas št. 1 pri Radovljici. -1063 Kupim suhe hrastove deske 30 mm. — Sodarstvo Homan, Ljubljanska 19 (Labore), Kranj. -1064 Zamenjam trosobno stanovanje v Kranju z družino z odraslimi otroci. Poizve se pri Arh, Gospodarska 4, Kranj od 15.—18. ure. -1065 Suhe smrekove deske 2, 4, 5, 6 cm; borove 4, 5, 6 cm kupim. — Jakob Pungershek, mizar Strazišče, Hafnerjeva pot 2. -1066 Zamenjam trosobno stanovanje za eno in polsobno stanovanje. Naslov v oglašnem oddelku. -1067 Mirno sobo z veliko sončno teraso v centru Ljubljane zamenjam za stanovanje v Kranju. Naslov v oglašnem oddelku. -1068

Vzamem šiviljo na dom. Naslov v oglašnem oddelku. -1069 Izgubila sem svetlo modro jopico od Brezjaj do Leš. Najdite lja naprošam, naj jo proti nagradi vrne na naslov Razingger, Palovče 11, Brezje. -1070 Slovenski fant, star 27 let, želi spoznati pošteno slovensko dekle v starosti od 18 do 25 let. Zazelena slika z življenjepisom na ime Janko Šmid, Oberhausen, Sterkrade, Kleekamp 22/5, Zahodna Nemčija. -1071 Izgubila sem vestjo ob obleke od Strazišča do Gorenje Save. Najdite lja naprošam, naj jo proti nagradi vrne na Udir Marija, Labore, porodišnica Kranj. 1072 Zamenjam lepo opremljeno sobo v centru mesta za prazno sobo v centru ali okolici Kranja. Informacije v tovarni »Spik« Kranj - komerciala, tel. 399. 1073 Kupim malega konja »Ponija« — Andrej Kozelj, Primskovo, Jezerska 17, Kranj. 1074 Kupim enodružinsko hišo ali stanovanje, vseljivo, do 500.000 dinarjev blizu proge ali avtoobvozne zveze. Marija Krapec, Moše Pijade 24, Ljubljana. Iščem službo šoferja B-kategorije. Naslov v oglašnem oddelku. 1075

Te predmete bi odbor potreboval za izdajo »Zbornika Prešernove brigade«. Borci naj bi te zgodovinske predmete prinesli s seboj na proslavo, kjer bo v te svrhe poseben prostor, kamor bi se ta zgodovinski material oddajal proti reverzu, kolikor borci ne bi bili pripravljeni ta material pokloniti ali odprodati. Oddani material ali predmet na reverz, pa se bo v določenem roku vrnil lastniku. Prepričani smo, da se boste odzvali našemu pozivu in s tem obogatili že doslej zbrane predmete, ter na ta način pomagali čim verodostojneje dokumentirati našo skupno borbo in s tem tudi pripomogli k čimboljši pestrosti Zbornika »Prešernove brigade«. Dopise naslovene na Okrajni odbor ZB NOV Kranj, ali pa na Pokrajinski muzej za Gorenjsko — oddelek NOB Kranj, Koroška cesta 3.

VABILO

na širši setanek članov Obrtno nabavne in prodajne zadruge z o. j. Kranj, ki bo v ponedeljek, dne 23. 6. 1958 v prostorih Trgovinske zbornice Kranj, Prešernova ulica 10 ob 9. uri dopoldne z naslednjim

- dnevni redom:
1. Sklepanje o spojitvi trgovine »Usnje« Kranj z ONPZ Kranj v skupno podjetje »Gorenjska« Kranj.
 2. Razno.
- Prosimo polnoštevilne udeležbe!

Upravni odbor ONPZ Kranj.

PRODAJA PREMOGA PO LETNIH CENAH

Trgovsko podjetje »KURIVO« Kranj, tel. 192 priporoča vsem svojim odjemalcem nakup velenjskega lignita in krmeljskega rjavega premoga že sedaj, ker imajo te vrste premoga do konca julija po zaslugi rudniških kolektivov znatno nižje cene kot v času avgust—februar. Na zalogi imamo tudi fiziolovke in paradiznikovke.

KINO

»STORŽIČ«, Kranj: 20. in 21. junija ob 18. in 20.15 uri amer. barv. film »Napadalci«. 21. jun. zadnjič. 22. junija ob 10. uri amer. barv. cinemascope film »Indijanski borec«, ob 15. uri ameriški barvni film »Veselo izkrcevanje«, ob 17. in 21. uri premiera jugoslovanskega filma »Mali človek«, ob 19. uri ameriški barvni film »Bledoličnikov sine«.

RAZPIS

ISKRA

tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov

SPREJME S TAKOJSNIM NASTOPOM ALI PO DOGOVORU:

- VEC STROJNIH TEHNIKOV
- VEC ELEKTROTEHNIKOV ZA JAKI IN ŠIBKI TOK
- VEC ABSOLVENTOV VIŠJE EKONOMSKE ŠOLE
- VEC ABSOLVENTOV SREDNJE EKONOMSKE ŠOLE
- VEC ABSOLVENTOV ADMINISTRATIVNIH SOL

Pismene ali ustne ponudbe dostaviti personalnemu oddelku.

ISKRA KRANJ
Personalni oddelek

OBVESTILO

KMETIJSKA ZADRUGA KRANJ

bo letos odkupovala borovnice. Odkupna postaja bo na Kokrici pri Zaplotnikovih št. 96 in v Strazišču. Odkupna cena za prvovrstne borovnice bo 60 din za kg, za borovnice slabše kakovosti pa 30 din za kg. Priporočamo zlasti šolski mladini, da se v čim večjem številu udeleži nabiranja borovnic, ker jim to nudi lep zaslužek med počitnicami.

Se priporoča Kmetijska zadruga Kranj.

Razpisna komisija pri Zdravstvenem domu Kranj na podlagi 310 člena ZJU (Ur. list FLRJ, št. 53/57)

RAZPISUJE

2 MESTI BOLNICARJE ZA ENOLETNO SOLO ZA BOLNICARJE ZA AMBULANTNO SLUŽBO V KRANJU

NASTOP PO DOGOVORU. Temeljna plača po ZJU, polzajna plača po pravilniku. Prošnje s podatki o zadnjem službovanju in kratkim življenjepisom, kolkovane s 180 din državne in 95 din občinske takse, sprejema Zdravstveni dom Kranj 15 dni po tej objavi.

RAZPISNA KOMISIJA ZD KRANJ

»PARTIZAN«, Kranj: 21. junija ob 20.30 uri dvojni program: premiera jugoslovanskega filma MALI CLOVEK in predpremiere amer. filma MODRI PAJČOLAN.

22. junija ob 20.30. uri DOBRI VOJAK SVEJK, premiera češkega barvnega filma.

23. junija ob 20.30. uri DOBRI VOJAK SVEJK, češki barvni film.

»TRIGLAV«, Primskovo: 21. junija ob 20. uri ameriški barvni film »Bledoličnikov sine« — zadnjič. — 22. junija ob 17.30 uri ameriški barvni cinemascope film »Nndijanski borec«.

»SVOBODA«, Strazišče: 21. junija ob 20. uri ameriški film »Po krivici obsojen«, 22. junija ob 17. uri ameriški barvni film »Veselo izkrcevanje«, ob 19.15 uri ameriški barvni cinemascope film »Indijanski borec«.

»KRVAVC«, Cerklje: 21. in 22. junija angleški film »RAZDVOJENO SRCE«, v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 15. uri.

»SORA«, Skofja Loka: 20. do 22. junija franc. film »ČE BI VSI FANTJE SVETA«.

»BLED«, 20. do 23. junija franc. avstrijski barvni film »BELAMI«. V petek, soboto in ponedeljek ob 18. in 20.30 uri, v nedeljo ob 14., 16., 18. in 20.30 uri in ob 10. uri dopoldan matineja.

»RAZDOVLJICA«, 20. in 21. junija ob 20. uri ter 22. junija ob 16., cinemascope film »ZLOMLJE-18. in 20. uri ameriški barvni NO KOPJE«.

LJUBNO: 21. in 22. junija ameriški barv. film »CLOVEK ZA PUŠKO«, v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 18. uri.

TRŽNI PREGLED

V KRANJU

V ponedeljek smo na kranjskem živilskem trgu zabeležili naslednje cene: bela moka 65, krompir 10—14, novi krompir 70, solata 40—70, navadno korenje 30, por (novi) 60, čebula (nova) 70, češnje 50—60, kisló zelje 30, med 400, skuta 90—100, surovo maslo 440—500, stročji fižol 180 din/kg; ajdova moka 70—75, koruzna moka, koruzni zдроб, koruza, krma za kokoši in proso 40, kaša 70—75, ješprenj 65—70, fižol 50—70, oves 25, šalotka 40, vrtné jagode 80, gozdne jagode 100—120, borovnice 55—80, orehi 90—100, krhlji 50—80, mleko 30, smetana 250 din/liter; šopek redkvice 10 din, šopek novega rdečega korenja 10—12 din, česen (novi) 5—10 din kom., kolerabe (nove) 5 din kom., kolerabe (stare) 10—20 din kom., špinača 20 din merica, solata berivke 10 do 15 din merica, šopek peteršilja 10 din, jajca 16—18 din kom., piščanci 300 din kom., kokoši 350 do 450 din kom., zajci 120—250 din kom.

V KAMNIKU

Na kamniškem živilskem trgu prevladuje zdaj domača zelenjava in sadje. Zelo lepo solato so prodajali po 60 din, plave kole-rabice po 50, zelene pa po 80 din/kg (čemu taka razlika v ceni?), šopek peteršilja in korenčka po 10 din, česen glavica 12 din, jajca 17 din komad. Iz Stange pri Litlji so že začeli z vozovi voziti češnje na kamniški trg. Merili so jih po 40 din liter, domače češnje iz Palovč pa po 30 in 40 din liter. Borovnice so bile 50 din liter, jagode pa 120 din kilogram.

NESREČE

CESTA NI POSTELJA

Blizu Črničva, na glavni cesti je v nedeljo zvečer ležal 67-letni Janez Mlakar, doma iz Spodnjega otoka pri Radovljici. Mimo je privozil A. M. iz Jesenic z osebnim avtom. Ker se je prav tam umikal nasproti prihajajočemu avtobusu, se je umaknil na skrajno desno stran in tam povozil ležečega Alojza, ki je hudim poškodbam podlegel.

KOLESAR POD AVTOM

Do hude prometne nesreče je v nedeljo zvečer prišlo v Cerkljah. Sofer J. G. je povozil kolezarja Mirka Skofica, ki je neprizakovano privozil na cesto iz dvorišča gostilne pri Kernu. Ponesrečeni je dobil pretres možganov in druge težje telesne poškodbe.

K. M.

STRELSKE PRIREDITVE V KRANJU

Občinski strelski odbor v Kranju, ki je bil ustanovljen lansko leto, je letos krepkeje prijel za delo. Odbor se je lotil gradnje provizoričnega strelišča za malokalibrsko puško in vojaško puško, ki bo v kratkem dograjeno. Izvedel je tudi dvoje tekmovalnih namreč občinsko ekipno prvenstveno tekmovalje v streljanju zračno puško, ki se ga je udeležilo 20 ekip in kjer so dosegli najlepše uspehe mladinci, ter tekmovalje v streljanju z malokalibrsko puško ekip lovskih družin in strelcev.

Zdaj pa pripravljajo še množično strelsko tekmovalje parov z zračno puško v počastitev 10. obletnice samostojne strelske organizacije FLRJ in 15. obletnice bitk na Sutjeski. To tekmovalje bo v nedeljo, 22. junija, popoldne v Kranju v Mestnem logu. Tekmovalje ima propagandni pomen. Pri njem nastopajo pari »on in ona«. Pravico nastopa ima vsakdo, torej tudi nečlani. Dvajset najboljših parov bo nagrajenih.

Prve dni julija bo v počastitev Dneva borca meddružinsko tekmovalje z vojaško puško na strelišču v Struževem.

Strelske prireditve bodo še dne 22. julija za Dan vstaje — množično strelsko tekmovalje po vseh družinah z zračno puško za spominske medalje Dneva vstaje.

V svarilo staršem in strelskim družinam

TUDI ZRAČNA PUŠKA JE V ROKAH OTROK NEVARNA

Otrok s puško. Nič hudega, saj je le zračna puška. Marsikdo, ki ni dovolj premišljen, si misli tako. Tisti pa, ki jih je strel iz takšne puške prizadejal prav gotovo menijo drugače.

V ponedeljek, ko se je že mračilo, je nekaj fantov, med njimi tudi Jože Praprotnik iz Kranja, peljalo z Rupučice pod Ovčanom, kot pravijo po domače, domov čoln. Še pred kopaljščem se jim je pridružil tudi fant z zračno puško, ki jo je vzel sosed, ne da bi vedela za to. Soseda jo je imela doma za trening, ker je dobra strelka. Do sem bi bilo še vse prav, če ne bi kasneje iz otroške nepremišljenosti prišlo do nesreče. Fant z zračno puško se je z njo igral. Pritisnil je na petelina, ker je menil, da je puška prazna, toda... Nabolj je zadel v čoln, se od njega odbil in zadel Praprotnika v desno steklo očal, jih razbil in mu precej hudo poškodoval oko. Prav lahko trdimo, da bi Jože ostal brez desnega očesa, če k sreči ne bi nosil očal.

Večkrat je bilo že slišati, da je prišlo do nesreč prav zaradi neprevidnega ravnanja z zračnimi puškami. In tudi »korajznih lovecev«, ki z njimi pobijajo ptice, ni težko srečati, seveda so strelci v večini otroci. Pri tem pa se vprašamo, kje ti otroci dobe zračne puške? Njihove prav gotovo niso. Verjetno je, da jih prinesejo domov njihovi starejši bratje, sestre ali pa starši iz strelskih družin, kolikor jih že sami nimajo. Nič za to, če jih ti lahko imajo, saj vedo, kje in kako morajo z njimi ravnati. Prav gotovo pa ne bi nikakor smeli dovoliti, da orožje, pa čeprav je le zračna puška, pride v roke tudi otrokom.

Primer, ki se je v ponedeljek pripetil tudi s takšno »nenevarno« puško, naj bo v opozorilo vsem staršem, ki imajo doma zračne puške, zlasti pa strelskim družinam, ki naj dobro premislijo, kateremu svojih članov bodo zaupali puško, da jo bo lahko odnesel domov.

FaBo

»TRANSTURIST«

ŠKOFJA LOKA

AVTOBUSNI VOZNI RED SEZONSKE PROGE

JESENICE — BEGUNJE — BLED

Vozi ob delavnikih od 16. VI. 1958 naprej.

KM	D	JESENICE	D
8	15.10	Zirovnica	19.45
15	15.25	Begunje	19.30
19	15.40	Lesce	19.15
23	15.55	BLED	19.00

Pripomba: Konec obratovanja po objavi v dnevnem časopisu.

AVTOBUSNI VOZNI RED

LJUBLJANA — KRANJ — BEGUNJE — JESENICE

Vozi ob delavnikih od 16. VI. 1958 dalje.

KM	D	LJUBLJANA	D
6	12.30	Sentvid	7.50
26	12.40	KRANJ	7.40
31	13.00	Naklo	7.20
34	13.06	Bistrica	7.14
36	13.10	Podbrezje	7.10
40	13.14	Posavc	7.06
49	13.20	Zapuže	7.00
50	13.37	BEGUNJE	6.43
57	13.40	Zirovnica	6.40
65	13.55	Jesenice	6.25
67	14.05	Jesenice - bolnica	6.15
67	14.10	JESENICE - bolnica	6.10

AVTOBUSNI VOZNI RED SEZONSKE PROGE

JESENICE — KRANJ — LJUBLJANA — PORTOROŽ — POREČ

Vozi ob nedeljah od 15. VI. do 14. IX. 1958

KM	D	JESENICE	D
8	4.55	Zirovnica	23.55
15	5.10	Lesce	23.40
17	5.20	Radovljica	23.30
39	5.25	KRANJ	23.25
65	6.05	LJUBLJANA	22.45
65	6.40	LJUBLJANA	22.10
65	6.45	LJUBLJANA	22.05
120	7.55	POSTOJNA	20.55
133	8.00	POSTOJNA	20.50
133	8.15	Razdrto	20.35
150	8.25	Divača	20.25
191	9.35	KOPER	19.15
191	9.40	KOPER	19.10
205	10.00	PORTOROŽ	18.50
209	10.10	Piran	18.40
266	11.25	POREČ	17.25

AVTOBUSNI VOZNI RED

KRANJ — SMLEDNIK — PIRNIČE — TACEN — LJUBLJANA

Vozi ob delavnikih od 16. VI. 1958 dalje.

KM	D	KRANJ	D
8	6.20	Mavčiče	13.42
10	6.36	Mavčiče	13.26
11	6.40	Podreča	13.22
11	6.42	Zbilje	13.20
13	6.45	Smlednik	13.17
19	7.00	Zg. Pirniče	13.02
21	7.04	Vikerče	12.58
23	7.08	Tacen	12.55
26	7.13	Sentvid	12.50
32	7.23	LJUBLJANA	12.40

RAZPIS

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij, Industrije bombaznih izdelkov Kranj,

razpisuje

5 vajenskih mest za moške, v tekstilni stroki, tkalski odsek. Pogoji:

1. Starost od 14 do 18 let.
2. Dovršena šolska izobrazba, najmanj 2. razreda gimnazije ali 6 razredov osemletke.

Interesenti naj pošljejo svoje prošnje personalnemu oddelku, najkasneje do 15. julija 1958.

Pred VI. ljubljanskim festivalom

PRAZNIK slovenske kulture

V soboto, 28. junija, se bo v Ljubljani začel VI. ljubljanski festival, ki ga smemo upravičeno imenovati kot največjo slovensko kulturno manifestacijo. Uspeh dosedanjih petih ljubljanskih festivalov, ki sodijo med najpomembnejše kulturne prireditve, je nedvomno. Bolj kot ta ugotovitev pa utegnejo biti zanimive številke.

Vsi dosedanja festivali so zabeležili 73 glasbenih, 11 dramskih in 18 folklornih prireditev. Na teh prireditvah je sodelovalo skupaj 9185 oseb, medtem ko je bilo obiskovalcev 211.410.

Kakor prejšnja leta, tako bo tudi VI. ljubljanski festival nudil obiskovalcem bogat program kvalitetnih prireditev. — Največje zanimanje utegnejo vzbuditi ljubljanska Opera s tremi predstavami »Prodane neveste« in z nastopom operne baleta, ki bo posredoval balet Čajkovskega »Labodje jezero«. Med gosti bo nastopila tudi mariborska Opera z znano izvedbo Verdijeve »Aide«.

Dramski spored tvorijo Goldoni-jeve »Primorske zdrahe«, ki jih bo vnovič uprizorilo Slovensko narodno gledališče iz Trsta, ljubljanska Drama bo uprizorila Shakespearov »Ukročeno trmoglavko«, eksperimentalno gledališče iz Ljubljane pa bo posredovalo Platonovega »Sokrata«. — Tudi ljubiteljem koncertov bo nudil ljubljanski festival dovolj zanimivega. Ansambel slovenskih solistov bo priredil večer izbrane slovenske glasbe, akademski zbor »Branko Kršmanović iz Beograda bo izvajal Slavenskega »Simfonijo orientala« in Carla Orffa »Triumf Afrodite«. To pot bo sodelovala tudi Slovenska filharmonija, ki bo priredila koncert prvih izvajanih slovenskih skladb. Od gostov naj omenimo nastop celovških madrigalistov. Posebna privlačnost pa bo nastop argentinske sopranistke Helge Marino.

Z nastopom folklorne skupine »Tanec« iz Skopja bo uresničena davna želja ljubljancem, ki doslej še niso imeli prilike pozdraviti v svoji sredi odlične folkloriste z juga naše države.

V okviru festivala bosta prirejena tudi dve razstavi. Narodni muzej bo priredil zanimivo razstavo pod naslovom »Turški vpadi na slovenska tla«, Narodna in univerzitetna knjižnica pa bo priredila razstavo »400 let slovenskega koledarja«.

V okviru festivala bo odprta v Moderni galeriji tudi razstava pod naslovom »Sodobna slovenska umetnost«, ki bo nudila vpogled v 50-letni razvoj naše umetnosti od impresionistov dalje.

Nastop gojencev glasbene šole DPD »Svoboda« Kranj

Poleg Državne glasbene šole deluje v Kranju tudi glasbena šola DPD »Svoboda« Kranj. Gojenci te šole se uče igranja na instrumente, ki niso zajeti v učnem načrtu Državne glasbene šole. Tu sta mišljena predvsem ljudska instrumenta — kitara in klavirska harmonika. Tudi ta šola je te dni zaključila s poukom. V sredo, 25. junija, pa bo priredila ob 18. uri v Prešernovem gledališču javni glasbeni nastop gojencev iz razredov za kitaro in klavirsko harmoniko. Ob tej priliki bo nastopil tudi harmonikarski zbor. Ta prireditve bo hkrati združena tudi z razdelitvijo spričeval.

FRANCE GODEC: ZELENICA — IZ VIR SAVE (GVAŠ)

Ob slikarski razstavi v Kranju

KRAJINARSTVO FRANCETA GODECA

V galerijskih prostorih kranjskega Mestnega muzeja srečujemo najčiste mlajše slovenske umetnike, ki so s svojim delom pričeli šele po zadnji svetovni vojni, akademski slikar France Godec pa pomeni med tovrstnimi gosti gorenjske metropole izjemo, saj ga je na pozornico naše likovne kulture postavilo že predvojno razdobje.

Dočim opažamo pri »mladih« iz idejne in čustvene razklanosti časa izvirajoče navdušenje za modernistične forme, katerih register obsega najrazličnejše stilne variante od primitivističnega realizma do čistega abstraktizma, nam ob Godčevi razstavi vzbuja pozornost okoliščina, da izpričujejo njegovi gvaši popolnoma drugačen razvoj. Njih glavna lastnost je namreč sodobni živčni napetosti odmaknjena umirjenost spretno koloriranega (nekaj del se sicer nevarno približuje tonskemu in motivnemu nivoju barvnih tiskov) postimpresionistično-realističnega krajinarstva, ki avtorju vsekakor najbolj »leži« in ki očitno presega vrednost njegovih figuralnih pozizkusov na temo NOB (razstavljeni so bili v Gorici). O abstraktnih kompozicijah, s katerimi se slikar menda tudi ukvarja, pa ne moremo izreči sodbe, ker jih pač še nismo videli, čeprav smo mnenja, da brez pejsaža najbrž ne bo nikdar zadovoljivo uspeval.

V mejah svojega ustaljenega realizma si Godec dovoljuje nekoliko slogovnih nihanj, oziroma oblikovnih in kolorističnih niansiranj, ki sovpadajo s posameznimi obdobji njihovega razvoja, tako da bi skoro lahko govorili o ustvarjanju »kruto-modri (Morje pred viharjem), poletni zeleno-rumeni (Istra, Brajda), violetni pomladno-jesenski (Ajdoščina, Samotna kmetija), konturirani (Ulica v Brdih, Kojškonj) in ekspresivni fazi (Krajinjina s drevesom). Svojevrsno pravilčno romantiko vsebuje edino razstavljeno olje »Tolminski mlin«, najboljša pa so dela

iz zadnjega časa: Drevje ob vodi, Pomladne vode, Ob Savi, Jesen in dva Izvira Save. Nekatera od teh sodijo malodane med primerke tistega liričnega slovenskega krajinarstva, ki ga je zmogel povzdigniti do nedosegljive in neprekosljive kulminacije seveda le Fran Pavlovec.

Realistično krajinarstvo bo vedno imelo določen krog svojih tvorcev, privrženecv, občudovalcev in zagovornikov, dasi je bilo od prvih pojavov umetnosti (pračlovek) pa vse do nizozem-

v poštev. Res — že res, toda niti najnaprednejši red ne more zanikati človekove potrebe po odih in sprostitvi v naravi prav tako po uživanju likovnih ponazoritev narode. Psihološka nujnost je, da vsak posameznik vsaj za nekaj trenutkov pozabi na svoje skrbi, težave, obveznosti in dolžnosti ter si ob dejanskih ali upodobljenih pokrajinskih lepota nabere novih sil za nove napore v korist skupnosti in sebe samega!

STEFAN ERZEN

FRANCE GODEC: IZ AJDOVŠČINE (GVAŠ)

skega baroka večinoma podrejenega pomena. Njegova osamosvojitve se je torej pričela predvsem v 17. in 18. stoletju, a prvi razmah je doživel v 19. veku. Mi smo temu razmahu nedvomno preblizu, da bi ga smeli neuteemeljeno zavirati z vulgarno krilatico, ki jo je bilo slišati tudi pri nas, češ da krajinarstvo ni sposobno izraziti družbene problematike, da predstavlja beg iz tozadevne stvarnosti in da za socialistični realizem ne prihaja

Da je programska politika DPD Svoboda »Tomaž Godec«, tako po svoji pestrosti, kakor tudi po umetniško-idejni vrednosti stopila iz ozadja kalupa, kalupa brez nekaj posebnih umetniških

Dva kulturna dogodka v Škofji Loki

Kulturno-prosvetno življenje v Škofji Loki je letos precej mrtvo in še to, kar bogati že tako in tako revno provincialno življenje, gre nekako neopazno mimo širšega kroga občinstva. Za Dan mladosti, 25. maja je Loka dobila zelo pomembno kulturno ustanovo — javno čitalnico, ki je priključena centralni občinski ljudski knjižnici. Čitalnica opravlja več funkcij hkrati: z bogatim knjižnim in revijalnim zakladom je dvakrat tedensko (torek in petek dopoldne) odprta v študijske namene, vsak dan zvečer od 7.—9. ure pa je odprta kot časopisna čitalnica in šahovski klub. V zimskih mesecih pa bo služila tudi za razne javne debatne večere in manjša predavanja.

Tov. Svetko Kobal, ki je odvarjal to novo pridobitev Škofje Loke, je v svojem otvoritvenem govoru poudaril, da je knjižnica namenjena predvsem mladini, ki naj si tu nabira znanje in ohranja tradicije NOB, saj je skoraj simbolično, da je čitalnica v prostorih Doma ZB, ki je že sam na sebi spomenik NOB.

S priključitvijo čitalnice je tudi knjižnica pridobila na svojem pomenu. Kot centralna občinska knjižnica se je vključila v občinski proračun kot samostojna kulturna ustanova, ki ureja vse knjižničarske posle v ob-

čini. Ustanovila je tudi tri podružnice: na Trati, v Zmrcinu in v Retečah, medtem ko je fond ostalih knjižnic združila s svojim, s podružnicami pa stalno zamenjuje nove knjige. Uspehi tega dela se že kažejo. V letošnjih zimskih mesecih se je število izposojenih knjig v primerjavi z lanskim letom povečalo skoro za 150 knjig mesečno.

Drugi dogodek, ki je sicer privabil polno dvorano hvaležnih poslušalcev, a je vseeno šel mimo širšega kroga občinstva — je bila zaključna produkcija gojencev državne glasbene šole preteklo nedeljo.

Preko 30 učencev je s samostojnimi nastopi pokazalo svoje znanje in napredek. Posebno se je odlikovala s svojim talentom pianistka Jasna Kalanova. Vse zanimanje poslušalcev pa je seveda veljalo prvonagrajencu v oddaji »Pokazi, kaj znaš«, mlademu čelistu Milošu Mlejniku. S tem nastopom je glasbena šola potrdila nujnost svojega obstoja in velik pomen za glasbeno vzgojo mladine ter opravičila skrb občinskega ljudskega odbora, ki ji je letos po posredovanju šolskega odbora, staršev in predsednika sveta za šolstvo dodelil dotacijo za nov klavir. S tem je šoli omogočil nadaljnjo rast.

Novost so bili trije učenci pri pihalih, ki so bili v prvem letniku in bodo že lahko zapolnili vrzeli v godbi na pihala loške »Svobode«. Posebno pa je navdušila zadnja točka programa — valček Ubaldina Justina »Mala Tolminka«, ki ga je izvajal šolski orkester in ki ga tvori 26 mladih instrumentalistov. Pesem je izzvenela zelo ubrano in polno.

Za lep večer se moramo zahvaliti vsem učiteljem glasbene šole, posebno pa ravnateljcu Edvardu Lipovšku in profesorju Capudru. Upajmo, da bo prihodnje leto prineslo še večje uspehe, ko bo z novo učno močjo izpopolnjeno tudi poučevanje glasbene teorije.

hotenj, v katerem se vrtijo še mnoga društva in sekcije, potrjuje zadnja letošnja premiera dramske sekcije bohinske Svobode. Uspehi uprizoritvi Shakespearove tragedije Romeo in Julija je to pot sledilo delo avtorjev Arnaud D'usseaua in James Gowa »Globoko so korenine«.

Zaradi svoje aktualnosti in umetniške vrednosti je prišlo delo v sporede številnih gledališč. Zelo realistično obravnava problem rasne diskriminacije, ki izvira iz davne preteklosti, iz časov, ko so ameriški kolonialisti v korist velikih plantažnikov obsodili črnega človeka na večno suženjstvo. Od takrat do danes je, ne beli človek, ampak beli človek drugega »višjega« družbenega položaja, črnega človeka zatiral, zasmehoval njegovo osebnost, in teptal njegove najosnovnejše človečanske pravice. Avtorja slikata osebe, ki si prizadevajo dati črncu tisto mesto v družbi še po vojni, katero kot sužnji zaslužijo. Predstavniki teh je senator Langdon, ki iz bojazni, da se njegova hčer ne bi spečala s črncem, pa čeprav ima ta vojaške zasluge, ki si jih je pridobil kot poročnik v drugi svetovni vojni, obtoži črncu Bretta Charlesa, da je tat, ki zažem komaj uide linčanju. Upi in nade junakov, ki držijo z

čini. Ustanovila je tudi tri podružnice: na Trati, v Zmrcinu in v Retečah, medtem ko je fond ostalih knjižnic združila s svojim, s podružnicami pa stalno zamenjuje nove knjige. Uspehi tega dela se že kažejo. V letošnjih zimskih mesecih se je število izposojenih knjig v primerjavi z lanskim letom povečalo skoro za 150 knjig mesečno.

Drugi dogodek, ki je sicer privabil polno dvorano hvaležnih poslušalcev, a je vseeno šel mimo širšega kroga občinstva — je bila zaključna produkcija gojencev državne glasbene šole preteklo nedeljo.

Preko 30 učencev je s samostojnimi nastopi pokazalo svoje znanje in napredek. Posebno se je odlikovala s svojim talentom pianistka Jasna Kalanova. Vse zanimanje poslušalcev pa je seveda veljalo prvonagrajencu v oddaji »Pokazi, kaj znaš«, mlademu čelistu Milošu Mlejniku. S tem nastopom je glasbena šola potrdila nujnost svojega obstoja in velik pomen za glasbeno vzgojo mladine ter opravičila skrb občinskega ljudskega odbora, ki ji je letos po posredovanju šolskega odbora, staršev in predsednika sveta za šolstvo dodelil dotacijo za nov klavir. S tem je šoli omogočil nadaljnjo rast.

Novost so bili trije učenci pri pihalih, ki so bili v prvem letniku in bodo že lahko zapolnili vrzeli v godbi na pihala loške »Svobode«. Posebno pa je navdušila zadnja točka programa — valček Ubaldina Justina »Mala Tolminka«, ki ga je izvajal šolski orkester in ki ga tvori 26 mladih instrumentalistov. Pesem je izzvenela zelo ubrano in polno.

Za lep večer se moramo zahvaliti vsem učiteljem glasbene šole, posebno pa ravnateljcu Edvardu Lipovšku in profesorju Capudru. Upajmo, da bo prihodnje leto prineslo še večje uspehe, ko bo z novo učno močjo izpopolnjeno tudi poučevanje glasbene teorije.

filmi, ki jih gledamo

NAPADALCI

je ameriški barvni western, kjer scenarist očividno ni imel drugega namena, kot ustvariti dovolj dinamično zgodbo o Divjem zapadu. Pravzaprav je razmišljanje o iskanju in izvirnosti motivov pri kavbojskih filmih precej jalova stvar. To velja tudi za film »Napadalci«. — Zgodba pripoveduje o nezonskih razmerah v Kaliforniji v petdesetih letih prejšnjega stoletja, preden je bilo ozemlje priključeno Združenim državam. Čas in okolje sta bila torej dovolj mikaven temelj, na katerega je scenarist spretno zasnoval »zgodbo o zlatu in pohlepu« in jo presenetljivo dinamično izpeljal do konca. Prizori se vrste tako naglo, da jim gledalec komaj sproti sledi. Vse ostalo: liki in konflikti so risani površinsko, brez psiholoških poglobljanj. Dramaturško šibkih in psihološko neutemeljenih mest zaradi prevelike dinamike skoraj ni opaziti. Težišče filma ni v igri, temveč v dogodkih, ki westernu res niso v sramoto.

MALI ČLOVEK

Ob jugoslovanskem filmu, ki ga je za »Vardar film« režiral Žika Čukulić, smemo reči, da so se to pot filmski ustvarjalci z dokaj srečno roko lotili sociološkega problema: pogumno so namreč pogledali v obraz resnici o doraščajočih brezdomcih in mladinskemu kriminalu, ki je pogojen z ritmom velimestnega življenja.

Glede izbora tematike, ki ni samo sodobna, temveč segajo njene vrednote še mnogo dlje, skoraj ne bi več razmišljali. V mislih pa imam nekatere druge momente, ki silijo k razmišljanju. Tu mislim predvsem dramaturško gradnjo, ki se mi zdi prelomljena v dve enakovredni vsebinski komponenti. Vprašamo se namreč lahko, kje je težišče zgodbe: ali v sociološkem motivu dečka - brezdomca, ki ga nezonske razmere v družini privedejo na ulico in v družbo mladih izprijencev in kriminalcev, ali je namen zgodbe pokazati napeto kriminalno zgodbo po vzoru ameriških filmov tega žanra? Dramaturška zaokrožena zgodba namreč ne trpi dveh misli, katerima bi bile posvečene iste izrazne možnosti. Vsebinski komponenti je lahko več, ostro pa je treba ločiti glavno od stranskih. Prav v tem pa utegne biti glavni spodrsrljaj, ki ga očita filmu. Tudi tehnična plat filma ni najboljša.

Kaj pa igralska plat? Igralci, čeprav srečamo med njimi tudi nekaj zvenečih imen, niso posebno presenetili. V glavnih vlogah nastopajo Emil Ruben (najmlajši igravec, ki je uspešno upodobil malega Mišo), dalje Mira Stupica, Rade Marković, Ilija Džuvelekić, Lilijana Marković itd. Čeprav smo si od filma zavoljo njegove izvirne tematike in problema, ki ga načena, precej obetali, smemo reči, da ni segel čez povprečje naše filmske ustvarjalnosti.

Za zaključek sezone „Globoko so korenine“

Da je programska politika DPD Svoboda »Tomaž Godec«, tako po svoji pestrosti, kakor tudi po umetniško-idejni vrednosti stopila iz ozadja kalupa, kalupa brez nekaj posebnih umetniških

Zaradi svoje aktualnosti in umetniške vrednosti je prišlo delo v sporede številnih gledališč. Zelo realistično obravnava problem rasne diskriminacije, ki izvira iz davne preteklosti, iz časov, ko so ameriški kolonialisti v korist velikih plantažnikov obsodili črnega človeka na večno suženjstvo. Od takrat do danes je, ne beli človek, ampak beli človek drugega »višjega« družbenega položaja, črnega človeka zatiral, zasmehoval njegovo osebnost, in teptal njegove najosnovnejše človečanske pravice. Avtorja slikata osebe, ki si prizadevajo dati črncu tisto mesto v družbi še po vojni, katero kot sužnji zaslužijo. Predstavniki teh je senator Langdon, ki iz bojazni, da se njegova hčer ne bi spečala s črncem, pa čeprav ima ta vojaške zasluge, ki si jih je pridobil kot poročnik v drugi svetovni vojni, obtoži črncu Bretta Charlesa, da je tat, ki zažem komaj uide linčanju. Upi in nade junakov, ki držijo z

hotenj, v katerem se vrtijo še mnoga društva in sekcije, potrjuje zadnja letošnja premiera dramske sekcije bohinske Svobode. Uspehi uprizoritvi Shakespearove tragedije Romeo in Julija je to pot sledilo delo avtorjev Arnaud D'usseaua in James Gowa »Globoko so korenine«.

Zaradi svoje aktualnosti in umetniške vrednosti je prišlo delo v sporede številnih gledališč. Zelo realistično obravnava problem rasne diskriminacije, ki izvira iz davne preteklosti, iz časov, ko so ameriški kolonialisti v korist velikih plantažnikov obsodili črnega človeka na večno suženjstvo. Od takrat do danes je, ne beli človek, ampak beli človek drugega »višjega« družbenega položaja, črnega človeka zatiral, zasmehoval njegovo osebnost, in teptal njegove najosnovnejše človečanske pravice. Avtorja slikata osebe, ki si prizadevajo dati črncu tisto mesto v družbi še po vojni, katero kot sužnji zaslužijo. Predstavniki teh je senator Langdon, ki iz bojazni, da se njegova hčer ne bi spečala s črncem, pa čeprav ima ta vojaške zasluge, ki si jih je pridobil kot poročnik v drugi svetovni vojni, obtoži črncu Bretta Charlesa, da je tat, ki zažem komaj uide linčanju. Upi in nade junakov, ki držijo z

hotenj, v katerem se vrtijo še mnoga društva in sekcije, potrjuje zadnja letošnja premiera dramske sekcije bohinske Svobode. Uspehi uprizoritvi Shakespearove tragedije Romeo in Julija je to pot sledilo delo avtorjev Arnaud D'usseaua in James Gowa »Globoko so korenine«.

Zaradi svoje aktualnosti in umetniške vrednosti je prišlo delo v sporede številnih gledališč. Zelo realistično obravnava problem rasne diskriminacije, ki izvira iz davne preteklosti, iz časov, ko so ameriški kolonialisti v korist velikih plantažnikov obsodili črnega človeka na večno suženjstvo. Od takrat do danes je, ne beli človek, ampak beli človek drugega »višjega« družbenega položaja, črnega človeka zatiral, zasmehoval njegovo osebnost, in teptal njegove najosnovnejše človečanske pravice. Avtorja slikata osebe, ki si prizadevajo dati črncu tisto mesto v družbi še po vojni, katero kot sužnji zaslužijo. Predstavniki teh je senator Langdon, ki iz bojazni, da se njegova hčer ne bi spečala s črncem, pa čeprav ima ta vojaške zasluge, ki si jih je pridobil kot poročnik v drugi svetovni vojni, obtoži črncu Bretta Charlesa, da je tat, ki zažem komaj uide linčanju. Upi in nade junakov, ki držijo z

Brettom so ostale neizpolnjene. Tradicija, prepojena z reakcionarnim mišljenjem o manjvrednosti človeka iz razreda zatiranih je močnejša. Toda moč tega razreda je čedalje večja, odraža se v solidarnosti pripadnikov te ali one rase, ki so si pričeli tu, česar jim nekdaj niso priznali, jemati sami in v tem že mnogokje uspehi.

Dramo je režiral Jakob Kikelj, ki je hkrati odigral tudi vlogo reakcionarnega senatorja Langdona. Z njim vred je celoten ansambel podal dokaj prepričljivo podobo razmer v Ameriki v odnosu do črnega človeka. Zaradi prepričljivega življenja je na odru zrasla prav taka Amerika, kakršno slikata avtorja te drame. Prav to pa je zasenčilo tudi kak spodrsrljaj v dikciji in tehnični izvedbi. Vsekakor pa je uprizoritev v celoti ponovno dokazala, da je dramski ansambel te Svobode sposoben ustvariti kvalitetne predstave, kljub težavam, na katere naleti pri svojem delu. Z dramo »Globoko so korenine« je bila lepo zaključena letošnja, čeprav številčno ne preveč bogata sezona, ki daje obnem upanje, da omenjeni kolektiv pripravlja za prihodnjo sezono še bogatejši program, tako številčno kot kvalitetno.

Revija amaterskih gledališč v Velenju

Danes (petek, 20. junija) se je na pobudo Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije začela v Velenju revija amaterskih gledališč. Namen revije je predvsem pregled uspehov naših igralcev - amaterjev in poživitev dramske dejavnosti. Revija bo končana v nedeljo, dne 22. junija.

Na natečaju, ki ga je razpisala Zveza Svobod, je bilo izbranih 6 del, s katerimi se bodo predstavila naša prosvetna društva. Kljub temu, da repertoar ni posebno bogat, bo revija zabeležila dve krstni predstavi. DPD »Svoboda« Zagorje bo uprizorilo Maričevno delo »Komedija o komediji«, delo Leopolda Suhadolčana »Oblaki so rdeči« pa bomo gledali v izvedbi DPD »Slava Klavora« iz Maribora. Med domačimi deli bomo gledali še delo Pera Budaka »Klobčič«, s katerim se bo predstavilo DPD »Svoboda« iz Mežice. Tujo dramsko literaturo pa zastopajo Bertolda Brechta »Beraška opera«,

ki jo bo uprizorilo DPD »Svoboda« Velenje, dramo Godricha-Hacketta »Dnevnik Ane Frank« se bo predstavila »Svoboda - Center« iz Trbovelj, medtem ko bomo gledali delo Leonharda Franka »Jezusovi apostoli« v izvedbi Delavskega odra iz Ljubljane.

Ob teh ugotovitvah pa moramo, žal, zabeležiti tudi to, da med prijavljenimi amaterskimi gledališči, ne najdemo nobene amaterske igralske družine z Gorenjske. Nedvomno bi nas jeniški gledališniki, ki tvorijo najkvalitetnejšo igralsko družino na Gorenjskem, na tej reviji prav uspešno zastopali.

Kaj si lahko obetamo od revije? — Predvsem nam bodo uprizoritve naših amaterjev posredovale dovolj jasno podobo dela, stremljenj in uspehov na področju odrskega poustvarjanja — iz ugotovitev pa bo moč izluščiti mnogo koristnega v obliki novih pobud in smernic za nadaljnje delo.

DRUŽINSKI POMENKI

Poklic pomaga prenašati hibo

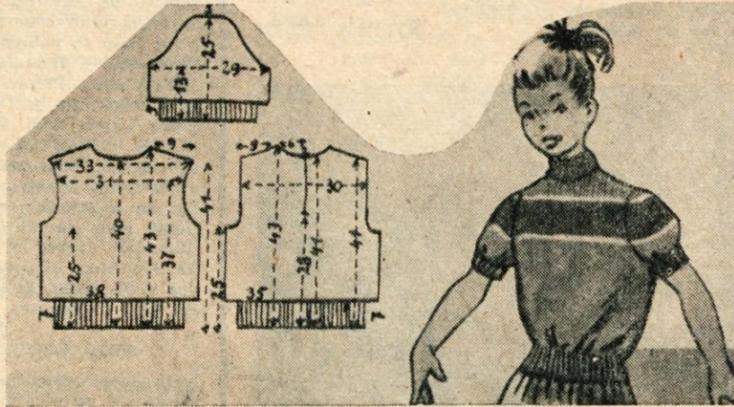
Za letovanje topel pulover

Desetletna Barbka bo šla v počitnicah na letovanje s pionirji. Solski zdravnik je napravil predlog za bivanje v planinskem podnebnju. Ker je v takih predelih jutraj in zvečer precej hladno, pa tudi čez dan večkrat vetrovno, ji bo mama spletla volnen puloverček s kratkimi rokavi. Vzorec je gladek in delo preprosto, tako da bo še marsikatera druga mamica lahko razveselila svojo hčerko z novim puloverčkom.

Potrebujemo igle št. 2 in 2½ ter sivo, zeleno in belo volno. Osnovna barva je siva, široka proga zelena, ozka pa bela.

Prednji del začnemo s 100 zankami sive volne. Pletemo z iglami št. 2 in sicer 7 cm elastičnega vboda (1 leva, 1

za rokavni izrez 3 in 2 krat 1 zanko na vsaki 2 vrsti in še 2 krat 1 zanko na vsake 4 vrste. Na 28 cm višine razdelimo delo na dvoje in nadaljujemo s pletenjem na levi strani. Na 29 cm višine spletemo z belo in zeleno volno

MODA

desna). Nadaljujemo z gladkim vzorcem in na iglah št. 2½ in v prvi vrsti dodamo 18 zank. Na 25 cm višine odvzamemo z vsake strani za rokavni izrez 3, 2 in 4 krat 1 zanko ter 2 krat po eno zanko na vsake 4 vrste. Na 29 cm višine izmenjamo barve: 4 vrste bele, 30 vrst zelene in spet 4 vrste bele. Nadaljujemo s sivo volno. Pri 37 cm višine dodamo pri vsakem rokavu 3 krat po 1 zanko na vsak cm. Pri 40 cm višine zaključimo naenkrat 14 srednjih zank ter nadaljujemo na levi strani, nakar odvzamemo za vratni izrez še 3 krat 3, 2 krat 2 in 2 krat 1 zanko. Po tretjem odvzemanju na 41 cm višine snemamo še na ramenih in sicer v petih presledkih.

Hrbet začnemo plesti prav tako z iglami št. 2. Nasujemo 90 zank. Po 7 cm elastičnega vboda nadaljujemo gladek vzorec z iglami št. 2½ in v prvi vrsti dodamo v presledkih 18 zank. Na 25 cm višine odvzamemo z vsake strani

proge enako kot na prednjem delu. Na 41 cm višine odvzamemo za vratni izrez 6, 5, 4 in 2 krat 1 pentljo. Istočasno odvzamemo za ramena 29 zank v petih zaporedjih. Desno stran končamo simetrično.

Za rokav nasujemo 72 zank ter spletemo najprej 5 cm elastičnega vboda z iglami št. 2. Nato nadaljujemo z iglami št. 2½ in dodamo v prvi vrsti 18 zank. Na 13 cm višine odvzamemo za okrogolino 3, 2, 17 krat 1, 4 krat 2, 2 krat 3 zanke. Medtem na višini 16 cm izmenjamo barve kakor na prednjem in zadnjem delu. Zanke, ki še ostanejo nazajnje na igli, zaključimo vse skupaj.

Vse delo dobro zlikamo, jih sešijemo na ramenih in nasujemo okoli vrata 86 zank ter spletemo z iglami št. 2 9 cm elastičnega vboda v sivi barvi. Ta rob preganemo na polovico. Na hrbtu prišijemo 18 cm dolgo zadrgo.

Ce je zaposlitev za zdravega človeka potrebna, je za človeka z duševno ali telesno hibo nujna. Za duševno zaostale, slepe, neme, gluhe, za invalide z najrazličnejšimi poškodbami poskrbi družba v večini primerov, da postanejo sebi in družbi koristni. Različnost poškodb je tako velika, da bo ta pot pač za vsakogar drugačna. Če imaš že takšno ali drugačno pomanjkljivost, potem ni dobro preveč premišljati o sebi in se zapredati v mračne misli. Zaposliti se moraš in ko si vse poskusil, da bi pomanjkljivost čimbolj omejil, stopi med ljudi kot njim enak. Od nikogar ne zahtevaj sočutja. Bodi do sebe in drugih zmerom pošten: svojih resničnih pomanjkljivosti ne skrivaj, pa tudi ne povečuj. Spoznavaj samega sebe brez utvar. Tudi ti moraš imeti sleherno izkazano uslugo za dolg, ki ga je treba poravnati. Tisto, do česar imaš pravič, kakor vsi drugi, je delo, je poklic. Družbi ni žal truda za iskanje primeren delovnih mest. Prizadevati si, da bi delal in živel kot drugi ljudje, je tvoja poglavitna naloga.

primerno ustanovo ali zavodom. Najslabše je, če se v popolnem brezdelju zanašaš samo na denarno pomoč, invalidnino, podporo itd. Vedeti moraš, da se večina ljudi z različnimi poškodbami in pomanjkljivostmi da usposobiti za delo. Ne odnehaj prej, dokler ne najdeš ustrezne ustanove, kjer boš pregledan in kjer boš kaj slišal o tem, za kakšna dela prideš v poštev.

Začni premišljati o poklicih, o zahtevah in pogojih dela, ki bi ga lahko opravljal. Poklic lahko spoznavaš tako, kot smo že opisali. Skušaj ugotoviti, katere duševne in telesne sposobnosti imaš za določen poklic in se v ta namen uspešno rešiti s sodelovanjem sebe samega, zdravnika, psihologa, socialnega delavca oziroma ustanove ali podjetja, ki te bo zaposlilo.

Na uradih za posredovanja dela, pri mladinskih referentih ljudskih odborov (na oddelkih za socialno varstvo), pri invalidskih upravah in drugih socialnih ustanovah boš dobil nadaljnje napotke.

Za osebo, ki ima duševno ali telesno hibo, je treba delovno mesto večkrat nekoliko prilagoditi. Zaščititi jo je treba pred nadaljnji poškodbami in nesrečami. Morebiti je treba zavarovati nevarne dele strojev, olajšati opravilne stroje, spremeniti signalne naprave itd. To je odvisno od tega, kakšno poškodbo imaš. Ustanova, ki ti bo posredovala zaposlitev, bo predlagala primerne preureditve delovnega mesta. Zdravnik ti bo povedal, ali se da hiba omiliti s kakšnim umetnim pripomočkom.

Nemalo je primerov, ki dokazujejo, da ljudje z različnimi duševnimi in telesnimi hibami dosegajo zelo dobre delovne uspehe. Delajo kakor zdravi, če so nameščeni na takih delovnih mestih, ki so glede na njihove duševne in telesne zmogljivosti najbolj primerne. Tako dosežemo dvoje: takšnemu človeku omogočimo zadovoljno in enakovredno življenje in na delovnem mestu imamo delavca, ki prav toliko zaleže, kot zdrav človek. Borba za ustrezno zaposlitev naj bo tvoja poglavitna skrb, saj te bo poklic vključil v normalno življenje. Družba ti bo pri tem pomagala.

Zdravko Neuman

MOŽNOSTI ZA ZAPOSILITEV JE MNOGO

Najprej je treba ugotoviti, kakšno pomanjkljivost imaš. Če je telesna pomanjkljivost večja ali če je prizadeta tudi duševnost, bo na to vprašanje lahko odgovoril samo strokovnjak. V prvi vrsti zdravnik ali psiholog. Obrni se na najbližjo socialno ustanovo, kjer te bodo pregledali ali napotili na pravo mesto. Ugotoviti, katere so tvoje preostale duševne in telesne sposobnosti, je včasih precej težko in dolgotrajno. Zato ne odlašaj in se čimprej poveži s

Kako čistimo nubuk čevlje

Čevlje skrtačimo s čisto (!) blatarico, nato jih z mokro krpo, namočeno v bel kromov prah za čiščenje štedilnikov (izdelujejo ga na Jesenicah), temeljito odrgnemo, zlasti na bolj umazanih mestih. Končno čevlje na soncu posušimo in ponovno skrtačimo s čisto krtačo, pa so kakor novi.

RECEPTI

JEDILNIK

KOSILO

Češnjevji cmoki
Jajčna krema
Mleko

Cmoki: 20 dkg pretlačenega kislega sira mešaj z 1 rumenjkom in žličo surovega masla. Primešaj kisló smetano, ščepec soli in moko. Naredi rahlo testo in ga razvaljaj precej debelo. Izreži kvadrate, v katere zavij nekaj češenj, ki si jim odstranila koščice in potresla s sladkorjem. Oblikuj cmoke in kuhaj nepokrite v slanem kropu. Zabeli z drobtinami, ki si jih ocvrta na surovem maslu.

Jajčna krema: 4 rumenjake dobro premešaj z 12 dkg sladkorne moke, da se dodobra speni in naraste. Prilij četrta litra mleka. Vse skupaj mešaj v posodi na paro, da se zmes zgosti. Primešaj sesekljane vrtné jagode, 2 litra namočene želatine in sneg beljakov. Kremó zlij v stekleno skledo in pusti, da se strdi, najbolje čez noč. Če imaš, okrasí kremó s stepeno smetano.

VEČERJA

Skuše kot zrezki
Zelena solata

Skuše očisti, odstrani hrbtnico, osoli z drobnó soljo in pusti nasoljene nekaj ur. Nato jih povlalaj v drobtincah in v stepenem jajcu. Ocvri na vročem olju. Na mizo postavi tople z limonovimi rezinami.

ČEŠNJEV ALI VIŠNJEV DŽEM

Vzamemo eno ali drugo vrsto sadja. Džem pa je okusnejši in hitreje želira, če je vsakega pol, ker vsebujejo višnje več pektina. Sadje razpeckamo, nato ga polijemo s sladkorno raztopino, ki naj vsebuje polovico toliko sladkorja kot je sadja in eno četrtino vode. Sladkor kuhamo z vodo, da se potegne nitka in vlijemo vročega na sadje, nato kuhamo še tako dolgo, da se primerno zgosti in še vroče napolnimo v kozarce. Predno denemo džem v kozarce, mu primešamo malo rumena. Važno je, da so kozarci dobro pomiti in razkuženi, zato jih segrejemo v pečici ali tudi v vroči vodi.

Pijače za vroče dni

Osvěžujoča mešanica — 1 žlica malinovca, sok od polovice limone, žlica sladkora, mineralna voda ali soda voda.

V velik kozarec denemo malinovec, limonin sok in sladkor. Ko dobro premešamo, prilijemo še mineralno vodo ali sodo vodo in takoj spijemo.

Mrzeli čaj — Skuhamo poljuben čaj, ga ocedimo in ohladimo. Hladnega osladimo, mu dodamo limoninega soka in sesekljano limonino lupinico. Na velik kozarec prilijemo še pol šilca malinovca.

Malinov kis — Gozdne ali vrtné maline zmečkamo in jih stresemo v steklenico in zalijemo z dobrim vinskih kisom. Vse skupaj postavimo za nekaj časa na sonce ali na toplo in vsak dan pretresemo, da se dobro premeša. Končno tekočino odlijemo. Spravimo jo v posebno steklenico. Skupaj z osladkano vodo daje izvrstno in zelo osvěžujočo pijačo.

Jogurt s sadjem — 1 porcija jogurta, 1 naribano jabolko ali 3 žlice zmečkanih borovnic, jagod, ali 2 sesekljali breskvi ali marelici, sladkor po okusu.

Vse dodatke zmešamo in stepemo.

Limonino mleko: četrta litra mleka, sol, polovice limone, sladkorja po okusu.

Precejen limonin sok vlijamo počasi v hladno mleko. Medtem pa mleko stepamo z metlico. Končno pijačo še po okusu sladkamo.

KRIZANKA ŠT. 5

Vodoravno: 1. reka, ki izvira na Gorenjskem, 4. del gledališča, 7. arabski žrebec, 8. pleme, 10. stavčna nikalnica, 11. predlog, 12. najmočnejša igralna karta, 14. osebni zaimek, 16. koralni otok, 18. oblika pomožnega glagola, 20. del kolesa, 21. vodna žival z dolgimi kraki, 23. okrajšan veznik, 26. osebni zaimek, 28. reka v Sibiriji, 30. površinska mera, 32. vodna žival, 33. predlog, 34. nočna ptica, 35. Ober.

Navpično: 1. plod, 2. najmanjši delec snovi, 3. naplačilo, 4. predlog, 5. števniki, 6. glavno mesto evropske države, 17. kazalni zaimek, 19. predlog, 22. oče, 24. domača žival, 25. vrsta konjskega teka, 27. letoviški kraj pri Opatiji, 29. nočno zabavišče, 31. grška črka, 32. egipčansko božanstvo.

REŠITEV IZ PREJŠNJE STEVILKE
Stevilčnica: 1. brokat, 2. Lovran, 3. Etna, 4. Diana, 5. Banjaluka, 6. Odesa, 7. Harkov, 8. Istanbul, 9. Niagara, 10. Jelovica, 11. jetra, 12. Edda, 13. zemlja, 14. entuziast, 15. Rembrandt, 16. Saint Louis, 17. kalij, 18. Osaka. V prvi in četrta navpični vrsti, brano navpično je naslednjih pet imen letoviških krajev na Gorenjskem: Bled, Bohinj, Jezersko, Kranjska gora in Lubnja.

NOVO!

Sodobno gospodinjstvo

Zdaj, ko se naša gospodinjstva vedno bolj opremljajo z različnimi stroji, bo članek o gospodarni uporabnosti gospodinskih strojev marsikdo z zanimanjem prebral, ter bolj temeljito premislil, kakšen stroj si bo nabavil. Naša industrija in obrt dajeta na trg izredno majhen asortiment čistilnih pripomočkov. Ing. Kregarjeva piše o teh pripomočkih in o uporabnem namenu posameznih pripomočkov.

V reviji najdemo tudi opis treh praktičnih pripomočkov za gospodinjstvo: vložka za kuhanje perila, posodice za kuhanje jajčk in vilic posebne oblike, porabnih za različne namene.

V stalni rubriki, kjer priporoča revija sodobne, posamezne kose pohištva, za katere nudi načrte, najdemo tokrat opis omarice s čistilno ploščo. Komur v stanovanju primanjkuje prostora za shranjevanje različnih predmetov, ki bodo »čez sedem let zopet prav prišli«, bo v članku »Čez sedem let vse prav pride« našel nasvet, kako lahko izkoristi v ta namen različne prostore in koticke v stanovanju.

Tudi če želite moderno pritrjene zavese v stanovanju, boste za to našli navodilo v tej številki revije.

Gospodinje bosta zanimala članek o vplivu zelenjave na rast zob in o potrebnih konjskega mesa v svetu in pri nas. Ravno tako jim bodo jedilniki in recepti, namenjeni prehrani na letovanjih, pomagali k pestrejši izbiri jedi za njeno družino.

Tudi članek o negi nog je namenjen ženam.

Razen tega prinaša revija tudi nasvete za ročna dela, in šivanje in stalni prispevek strokovnjaka o delih na vrtu.

Levo: ravna obleka z vodoravnimi progami, primerna za vitke postavave

Desno: elegantna princess obleka iz čiste vzorčaste svile. Visok izrez je prikrojen okusu letošnje mode, krilo pa je vstavljeno nekaj centimetrov pod pasom

Bluza za poletje

Utrinek ob razpisovanju štipendij

Štipendiranje je postalo pri nas stalen in uspešen način za vzgajanje novih strokovnih kadrov. Tako delo ima prav gotovo več prednosti; med drugim so razpisni štipendiji tudi kažipot absolutno splošnoizobraževalni šol za usmerjanje v razne poklice. Če je že razpisana štipendija za določeno šolo, potem je jasno, da ustanova ali podjetje človeka s tako strokovno izobrazbo potrebuje. In še bolj jasno se zdi potem človeku, da se morata oba podpisnika pogodbe o dajanju in prejemanju štipendije teh določil držati. Pa ni vedno tako.

Za Gostinsko šolo v Ljubljani je razmeroma lahko dobiti štipendijo. Potreba po strokovno izobraženem kadru v gostinstvu je namreč tako velika, da morajo okrajne gostinske zbornice še vedno prirejati kratke tečaje, na katerih si udeleženci pridobivajo kvalifikacijo. Statistika trdi, da vsak kvalificiran gostinski delavec lahko izbira med tremi službami.

Kako naj potem razumemo ukrep gostinskega podjetja, ki je z gojenko GS podpisalo pogodbo o štipendiranju (in to ne na začetku, temveč že sredi šolanja), več kot eno šolsko leto plačevalo štipendijo, tik pred zaključkom šolanja pa prenehalo pošiljati svoj prispevek? Dekle je pošteno opozorilo podjetje, da bo postala pogodba neveljavna in zanj njo neobvezna, če do določenega dne štipendije ne bodo poslali (da bi pač lahko poravnala svoj dolg v internatu). Odgovora na pismo ni bilo, denarja tudi ne. Dolžno vsoto v internatu so pač na nek način plačali starši. In dekleta lahko zdaj po svoji volji izbira službo.

Vprašani, ki se ob takim ravnanju porajajo človeku, je nič koliko. Ali podjetje res ni zmoglo tistih 10.000 din, kolikor bi jih bilo še treba plačati? Kako bodo opravičili izplačane štipendije, ki so zdaj ostale brez haske? Če imajo toliko kvalificirane kadra, da ga ne potrebujejo več (pa ga nimajo!), čemu potem sploh sklepajo pogodbe o štipendiranju? Itd. Takšno ravnanje ne moremo označiti drugače kot popolnoma nevzgojno, neodgovorno in škodljivo za podjetje, skupnost in posameznika.

Vsaka naša vasica bi vedela povedati iz velikih a težkih časov narodno osvobodilne borbe zgodbe brez koncev in kraja. Zal jih došlo precej v pozabo zaradi skromnosti naših ljudi. Silni napori, ki sta jih terjala od nas obnova opustošene domovine in graditve nove družbe, pa nam tudi niso dopuščali, da bi počivali ob spominih na to herojsko dobo. Naši pogledi so morali biti venomer uprti le naprej — proti ciljem, ki smo si jih postavili za dokončno ureditve idealov ljudske demokracije. Ne da bi se tega vselej in vsakokrat zavedali, pa smo črpali za vztrajanje na tej nadaljnji poti moč prav v neomajni veri v zmago ljudske »pravde«, ki nam je vlivala neprestano pogumna in v oboženi borbi proti okupatorju in njegovim protiljudskim pomagalcem.

Iz tistih težkih a ponosnih naših dni nam pripoveduje tovarišica Jela iz Prezrenj pri Podnartu, kako je organizirala doma in v bližnjih Zalošah za borbo ter politično pripravljala našo takratno mladino. Njeno delo je bilo zelo nevarno in težavno, ker ležijo Zaloše ob železniški progi, ki jo je nemška policija stalno kontrolirala.

Kot prve je pridobila v Zalošah v letu 1943 vse tri Drolove fante, Jožeta, Rudija in Leona.

Borci Prešernove brigade med borbo (kraj neznan)

Gorenjske bodice

△ Iz zanesljivih virov sem izvedel, da so Kranjčani, ki hodijo po Koroški cesti mimo I. gimnazije, sklenili zametati z nabiralno akcijo. Kajne, zdajle vas gotovo črviči radovednost, kaj bodo počeli z denarjem? Ni posebnega, le uro na gimnazijskem soplestu, ki so ji zavoljo nedostojnega vedenja pobrali kazalce, bodo dali popraviti. Od jalovega pogledovanja na to »slepo« uro, so postali ljudje hudo nejevoljni.

△ Zdaj pa nekaj o kaljenju nedeljskega in nočnega miru v Kranju. — Prebivalci, ki stanujejo blizu tovarne »Tiskarina« v Kranju, se pritožujejo nad sireno te tovarne, ki se oglašja tudi ob nedeljah ob šestih zjutraj.

△ Pa tudi motorna vozila, ki vozijo po deseti uri zvečer po Kranju in ki že s svojim ropotom povzročajo dovolj hrupa, niso izvzeta. Kot nalašč in vsem predpisom ter nočnemu počitku navkljub pa se vozniki motornih vozil na moč radi poslužujejo tudi zvočnih signalov. Ni dolgo tega, kar je neki avtobus (kdo je lastnik, žal, nisem mogel ugotoviti), ki je pripeljal ob 22.30 uri na avtobusno postajo v Kranju, zbudil s svojo oglušujočo sireno vso okolico. Res ne vem, ali je šofer trobil zgolj iz objestnosti ali iz hudobije?

△ Gotovo se še spominjate bodice, ki sem jo pred kratkim zapičil v Pungart. Vrh stopnic, ki vodijo proti Mestni klavnic, je klopica, ki je — to lahko trdim brez pretiravanja — dobesedno zame-

tana s papirjem in drugim odpadki. Kakor sem bil pred nekaj dnevi opazil, je prostor še vedno zanemarjen. No, to je hrati tudi dokaz, da je moja kritika naletela na gluha ušesa. Ne vem, kaj bi? Morda bo več uspeha, če bo Turistično olepševalno društvo v Kranju svetovalo Komunalni, ki srbši za čiščenje našega mesta, naj počisti tudi ta prijetni prostor, kjer Kranjčani tako radi posedajo.

△ Mestna slaščičarna v Kranju slovi kot prijeten lokal, ki ga Kranjčani zelo radi obiskujejo. V tem prijetnem lokalu mirno pokramljava, ali prebereš časopise, če... Če ne bi bilo tega »če«, bi bilo vse v redu, tako pa... — Ko sem preteklo soboto popoldne v slaščičarni prebral časopise, sem postal vznemirjen, pa tudi ostalih gostov s časopisi v rokah ali pri pomenku se je začela lotevati vznemirjenost. Družba šestih ljudi, ki je sedela v zadnjem koncu slaščičarne, je namreč začela, meni nič — tebi nič prepevati. Sicer njihovo petje ni bilo preveč bučno, vendar je bilo dovolj glasno, da je motilo prijetno vzdušje. Takšnih pojavov je kronika mestne slaščičarne zabeležila že več. Strežno osebe slaščičarne naj bi v takšnih primerih opozorilo »pevsko usmerjene« goste, da petje ne sodi v ta lokal. Za takšno početje so primernejše gostilne, kjer jim petja nihče ne bo branil.

△ Ondan sem se peljal z avtobusom iz Skofje Loke proti Poljanski dolini. Ko smo zapeljali na most, ki vodi čez Soro pri Tovarni klobukov, je moj soseď, debelusen možakar srednjih let, presunljivo zastokal in zatnil oči.

»Pa ne, da bi mu bilo slabo!« sem se ustrašil in ga prijazno povprašal po počutju. Vprašani se je medtem sproščeno oddahnil in me potolažil:

»Nič takega ni — prav dobro se počutim, samo te preklicane brvi se tako bojim, da mi postane kar slabo, kadar se zapeljemo čez. Kaj niste čutili, kako se je most zamajal, ko smo se zapeljali nanj?«

»Ne, nič takega nisem občutil.«

»Meni se pa zdi, da se ma je in vedno, kadar se popelem čezenj, se bojim, kdaj se bo trhlo dno sesulo. Če stari sicer nastale luknje v nosilni ploški sproti zasipavajo in mašijo pa vse skupaj ne zaleže dosti. Menda bo res moralo priti do nesreče, potlej se bo cestna uprava šele spomnila, da je most potreben temeljitega popravila.«

Ko sem se peljal nazaj proti Loki, sem pa jaz zastokal in zamižal, ko je avtobus zapeljal čez most. Ne vem, morda je to fiksna ideja. To pot se je tudi meni zadelo, da je most presunljivo zakripal.

Vas pozdravlja Vaš Bodičar!

Pred 15. obletnico ustanovitve Prešernove brigade

„Zatožil“ je partizane

Naši mladi fantje so postajali vedno iznajdljivejši. Neke nedelje so se kopali v Savi in opazili v strugi pravo pravcato vojaško puško. Brž so jo rešili iz vode in tvegali z njo preko železniške proge ter jo skrili v skalah nad vasjo. Od tam pa je prav kmalu prišla v roke partizana - borca. Iztaknili so v teh skalah (»Pod Stovcem«) še eno puško, ki jo je nekdo skrili tam bržčas za namene divjega lova in tudi ta je šla takoj v Jelovico za višje namene.

Ti uspehi so jih še bolj opogumili in polotili so se ob pripravni priliki vlaka z municijo, ki je zaradi letalskega napada obtičal ob gozdiču pri vasi. Ko je straža, ki je spremljala vlak, odpetala v gozd, sta se Rudi in Leon Drol vtihotapila v vagon in tam uplenila mitraljez z municijo ter vse to srečno prinesla do prvega listnjaka. Od tam sta ga zanesla zvečer pod skale nad vasjo, obvestila partizane in ga jim vsa ponosna sama izročila kot vojni plen.

Podobnih pogumnih dejanj bi ti fantje vedeli najbrž še povedati. Drol Leon je bil, kakor pravijo, tudi pravi specialist za lepljenje propagandnega materiala. »Pripopal« je lepak menda s tako večino, da tudi taki, ki jim v vasi ni bilo vse prav,

čprav navzoči, niso opazili. Mladinci so pomagali tudi minercem pri rušenju železniške proge. Stražili so pri tem ob progi tako budno, da so minerci opravili delo vselej povsem varno. Polotili so se pa tudi telefonskega kabla ob progi. Kako je treba pri tem ravnati, jih je pa poučil tovariš »Jež« od okrajnega odbora mladine. Okupatorju je to povzročalo nemalo preglavic in ker večinoma ni našel napake, je moral kabel rad ali nerad menjati.

Naj povemo še, da so organizirali v Zalošah v letu 1943 tudi AFZ in da sta med ženami prednjačili tovarišici Drolova in Rožičeva. Konec istega leta pa so imeli izvoljen tudi že OF odbor. Med starejšimi domačini je bil eden prvobornih Matevž Bertonec, ki je bil zaradi ilegalnega dela aretiran že v septembru 1941. Bratje Joža, Ivan in Peter Pogačnik pa so šli v partizane že v prvih dneh naše ljudske vstaje in vsi trije tudi padli. Vasica je dala v NOB 13 borecev, od katerih je dalo življenje za svobodo petero, eden pa je padel v Begunjah kot talec. Tudi Zaloše so torej dale časten delež v osvobodilni vojni, ponosne so pa še posebej lahko na svojo tedanjo mladino.

45 let gasilec

Pol Tržiča je tedaj upepelil nikdar nisem obupal. Naša družina je bila sploh gasilska družina od očeta naprej.

»Kdaj pa ste bili najbolj zadovoljni, kdaj ste imeli občutek, da ste največ pomagali, najbolj uspeli, ali preprečili veliko nesrečo?«

»Tudi tega je bilo veliko, veliko. Kdo bi si vse zapomnil. Vem, da je bila ena velikih naših preizkušenj ob požaru na Zagi v Mlaki pri Tržiču. To je bilo menda 23 tega leta. Celih 12 ur smo gasili. Zdaj je zmagoval ogenj, zdaj mi. Menda je bilo prav tisto leto, spomnim se, da je bilo na Binkošti. Jedli smo doma, ko so pritekli klicati, da gori Radovljica. Gorelo je v Predtrgu. Koj smo bili pripravljani, da gremo na pomoč. Toda po kateri poti? Tekli smo na postajo. Koj je bil tu vagon z lokomotivo in tudi v Kranju so nam pripravili takojšen odhod v Radovljico. V dobre pol ure smo bili tam. Zmeraj ob takih primerih sem bil po svoje vesel. Zdelo se mi je, da sem z drugimi gasilci pomagal ljudem.«

V statističnih poročilih bi lahko našli vrsto števk o tem, kolikšne vrednosti so ohranili lju-

dem, kolikim ljudem so zaščitili streho nad glavo itd. Stari gasilci bi vedeli mnogo povedati tudi o tem, kolikokrat so morali ponoči iz tople postelje v črno, mrzlo noč, kolikokrat so se dušili v dimu, omahovali med plamenji, kako so se rešili pred padajočimi zidovji, kako jim je gorela obleka, kako so si ožgali roke, obraz, prenašali starce in otroke iz gorče hiše...

Friderik Dornik

Slučajno smo se srečali samo z enim: Friderikom Dornikom. Celih 45 let že dela v prostovoljnem gasilskem društvu. Prav te dni je dobil za to tudi posebno odlikovanje od Gasilke zveze Slovenije.

»Kdaj ste bili v najtežjem položaju kot gasilec?« smo ga vprašali.

»Teško bi to povedal kar tako. Prevečkrat je bilo hudo, vendar

potem je tovariš Dornik pokazal nogo in povedal da je bil ranjen. Pri Križah je gorela neka šupa. Vsi so tekli na gasilski voz. Niemu je prišla noga pod kolo. Več mesecev se je zdravil. Zavarovanje in pomoči za to ni imel. Dela v Predilnici ni mogel več opravljati. Moral se je oprijeti čevljarkega poklica, v katerem še danes dela.

»Koliko časa še nameravate ostati gasilec?«

»V tem ni mere,« je dejal on.

K. M.

NAS NAROČNIK PREJEL ZAVAROVALNINO

Državni zavarovalni zavod, podružnica Radovljica nas je obvestil, da je nakazal tovarišu Jožetu Speharju iz Bistrice 131 pri Tržiču 6.400 dinarjev kot odškodnino za 16% trajno invalidnost.

Vse naročnike »Glasu Gorenjske« opozarjamo, da so zavarovani, če imajo vplačano mesečno naročnino (50 dinarjev) vnaprej:

za primer smrtnih nezdode za 20.000 dinarjev;

za primer trajne nesposobnosti za delo za 40.000 dinarjev.

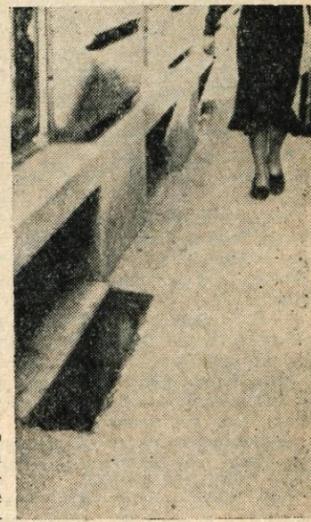
ZAHVALA

Upravi »Glasu Gorenjske« in Državnemu zavarovalnemu zavodu, podružnici v Radovljici se zahvaljujemo za izplačano zavarovalnino.

Sp. Bistrica 134, Tržič Jože Spehar

KAMEN spotike

K SREČI SE BREZ NESREČ V Jenkovi ulici v Kranju pri lekarni je odprtina na pločniku menda že nekaj mesecev brez rešetke (glej sliko). Čeprav je na tem kraju vsak dan precej prometa, zlasti še ponoči, ker je v neposredni bližini okno, kjer de-

žurni farmacevt izdaja zdravila, k sreči še ni bilo nesreč. Vsekakor pa je treba to odprtino takoj vsaj zasilno pokriti in s tem zavarovati mimoidoče potnike.

NEVARNA PASAZA

Menda v Kranju po cesti proti Zdravstvenemu domu, ki vodi mimo vrtnih vrat, vidnih na sliki, zlasti pa še mimo »krvoloc-

nega« psa, ni varno hoditi. Sicer v resnici večkrat človekeres ne upa tod mimo. Psa, ki se zaganja v mimoidoče, se pešci pa tudi kolesarji že kar boje! Lastnik naj bi temu psu odkazal primernejšo mesto, da ne bi več ovrval mimoidočin.

CEMU JE JAMA ZA SMETI?

Prav gotovo ne za to, kot kaže naša slika, ki jo je naš fotoreporter ujel na filmski trak v torek dopoldne na dvorišču restavracije »Jelen« v Kranju. Smrad s kupa gnilih kosti je dokaj ne-

prijeten in številne stranke v bližini so zaradi tega že večkrat negodovale. To predvsem zato, ker imajo njihovi otroci, menda jih je 31, na tem dvorišču edini prostor za igranje. Končno je po daljšem času v torek dopoldne le zmajkalo vsega, kar je bilo prej ob jami za smeti, kot da je bil temu vzrok naš fotoreporter, ki je ta dan »postopal« na dvorišču. In če je to res, tudi prav. Se bolj prav pa bo, če bodo odslej smeti vedno metali tja, kjer je zanje prostor.

FaBo

Pred 15. obletnico bitke na Sutjeski

Luka Božović: SKOZI OFENZIVO

Za časa V. sovražnikove ofenzive konec maja in v prvi polovici junija 1943. leta, je imela glavnina naše vojske hude borbe s sovražnikom. V prebijanju sovražnikovih obročev pa so naše edince pokazale nadčloveške napore in podvige, zlasti pri prehodu Sutjeske, Zelengore in Maljevine.

Na Vučevem smo. Krvava je bitka za Maglič, Volujak in Sutjesko. Z majhne jasiče so obrisi Foče komaj vidni.

— A nu, Fočani, seznanite me s svojo Fočo in Drino. Mnogo ste mi sicer že povedali — je še dodal Mato Bošković, naš komandant, dalmatinski ribič.

— E, vsekakor ti lahko mnogokaj pokažem. Samo poglej našo Drino. Ni kalna; lepa je čista reka, uokvirjena s temi lepimi gozdovi. No, res je, da je hiš že malo, pa tudi ljudi je precej manj, toda vse bomo obnovili.

— Bosanci so pa res pripravljeni na vse, dragi moj Dalmatincec — mu pravi Pera Kunjudžić, Fočanec.

Lojo Serif, tudi Fočanec, naš stari vodnik in bombaš — nekdanji splavar, je že našel bolj pregleden prostor.

— Maca, Mato in Nikica dobro glejte... Vidite, kje se Sutjeska izliva v Drino? Vedno bolj mislim, da bom po končani vojni zgradil tu veliko žago. Predalec je poganjati splave od Višegrada. Jaz bom glavni pri vodnih delih, našega Črnega bi izučili za mojstra na žagi, Mata za ribiča, vidva Maca in Nikica pa bi bila v upravi — nam je rekel Lojo.

— Na žago pa že ne bom šel, če bo pa v moji vasi pri Krumi velik rudnik in tovarna... Morda bo tam delo tudi za tebe in za našega tehnika Aca. Prav gotovo bi tam lahko uresničili svoje načrte... — mu je hitro odgovoril Vaso Elez — Črni, drugi vodnik — nekdanj kovač v Foči. Vsi smo se smejali.

— Bomba in juriš morata odločiti. Brzostrelke ne smejo zatajiti, če hočemo izvršiti nalogo. Ker smo mi v središču napada, moramo dobro izkoristiti moč sosednjih čet. Z močnim in hitrim jurišem bomo pregnali sovražnika — pojasnjuje vodnik Lojo, Črni pa je še dodal:

— Mislim, da bi morale skupine bombašev z mitraljezi, kot smo to naredili na Trovrhu in Ivan sedlu... — Ko bo moja »zbrojevka« izstrelila ta dva okvirja, bomo razbili zadnji obroč na Zelengori in ne le tiste ob Sutjeski. Na Zelengori se ne smemo zadrževati... Okusili nas bodo Švabi in izdajalci tudi tam, kjer ne pričakujejo... Predlagam, da se borimo udarniško in vem, da ne bomo zaostajali za našimi starejšimi tovariši — je rekel Božo Pejović, tudi iz Foče, mesar, naš mitraljezec.

— Nimam čevljev in bos sem, vendar mislim, da se ne sme nihče zadrževati ob plenu v sovražnikovih rovih, dokler sovražnika ne uničimo ali pa ga preženemo preko Sutjeske. Sovražnik bo izkoristil vsako našo napako — je rekel Ivan Benzon, delavec iz Splita, pomočnik mitraljezca.

— Tovariši, dajte mi privoljenje, da grem zjutraj tudi jaz v borbo, ker bodo konji ostali pri kuhinji — je prosil Jovča Djurić, 13-letni konjevoдец. In šel je z nami.

Kot vedno smo tudi tokrat zaključili konferenco s pesmijo.

— Zemlje naše mi ne damo, da fašisti bi teptali jo... —

Mrakalj klade. Spustimo se v Vučeva. Pod nami buči Sutjeska. Tu, pri nas so strelji še bolj poredki. Drugi bataljon je včeraj pregnal Nemce s prednjih položajev pri Sut-

jeski, pa so danes spet tam. Zarana moramo razbiti sovražnikov obroč. Skrbno se pripravljamo. Na konferenci mladinske čete nam je rekel komandant:

— V jutranjih urah se moramo prebiti skozi sovražnikov obroč, ki je vedno ožji. Z nami je Vrhovni štab in tovariš Tito, z nami so naši ranjenci in bolni tovariši. Poslednje goveje meso smo dobili danes in zdaj imamo le še nekaj konjskega. Pred nami pa je Zelengora, pred nami je sovražnik, toda pred nami so tudi zmage in svoboda...

Komandant je še podrobno razložil nalogo, nato pa smo razpravljali:

— Menim, da je za uspeh najprej potrebna dobra priprava. Skoraj vsi poznamo teren. Takoj ob Sutjeski je vse to — proti Tjentištu. Če bomo imeli dobro zvezo, bomo lahko istočasno napadli in jih bomo pobili kot miši... Kolikor pa nam ne bo uspelo osvojiti tega prehoda, nam preostane edino Suha in Zgornji kanjon Sutjeske — pravi Božo Hadživuković, Fočanec, namestnik komandanta.

— Na robu Lednice smo — Borovna, in že smo na jurišnem položaju. Z glasnim in enotnim borbenim klicem strelci že nezadržno jurišajo.

— Ura! Naprej proletarci! Naprej, mladinci! — Razvila se je ogorčena borba. Z vsakega gozdčka šviga ogenj iz mitraljezov in tromblonov. Povsod so bili vkopani Nemci. Osvajali smo rov za rovom, ped za pedjo zemlje.

Božo, namestnik komandanta, je težko ranjen in nam pravi:

— Nikamor me, ne nosite. Videti hočem konec borbe. Tudi jaz lahko še streljam... — toda ničesar več ni mogel reči, senca smrti je legla na njegov obraz.

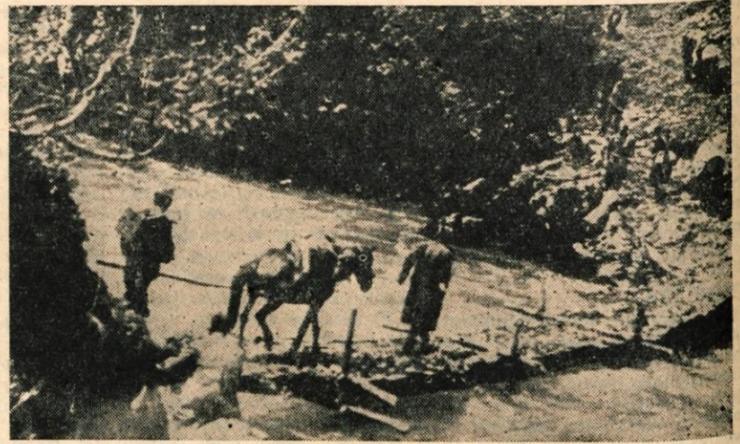
Nov juriš, slišimo glas mitraljezca Boža:

— Naprej, mladinci! Naprej proletarci! Zmaga je naša! — Slišal sem še njegov rafal in... mitraljez je utihnil. Božo je ležal kot bi hotel ponovno jurišati, kot da bo ponovno zavpil parolo, ki bo vse klicala v borbo...

Nikica se plazi skozi rosno travo in pušča za seboj krvavo sled. Slišimo ga, kako pravi Sremcu, svojemu pomočniku: »Steljaj, dokler imaš kaj v okvirju, naši lahko napredujejo.«

Zatresla se je zemlja od eksplozije bomb mladega kovača — Sremca in ko je izstrelil poslednji rafal, je ugasnilo njegovo plemenito sree.

Ratko in Čepa s še dvema preostalima mitraljezcema v četi sta skočila v rove za ostalimi borci in kričala: »Krvniki, švabski psi, vse to nam

II. divizija pri prehodu čez Sutjesko pri Tjentištu, 9. junija 1943

— Bos bom bolj gotovo šel, v opankah mi preveč spolzi. Paziti moram na mitraljez...

— Meni je laže, ker vodim konja. Z roko pa se držim Radka in prav gotovo ne bom zaostal — mi odgovarja Jovča, ko sem ga vprašal, če lahko hodi.

Svita se. Prišli smo pred Borovno in Gradine — sovražnikove položaje. Megla je. Komaj smo se orientirali za smer napada. Na drugem bregu Sutjeske je med Tjentištem in Todjevceem huda borba.

— Na robu Lednice smo — Borovna, in že smo na jurišnem položaju. Z glasnim in enotnim borbenim klicem strelci že nezadržno jurišajo.

— Ura! Naprej proletarci! Naprej, mladinci! — Razvila se je ogorčena borba. Z vsakega gozdčka šviga ogenj iz mitraljezov in tromblonov. Povsod so bili vkopani Nemci. Osvajali smo rov za rovom, ped za pedjo zemlje.

Božo, namestnik komandanta, je težko ranjen in nam pravi:

— Nikamor me, ne nosite. Videti hočem konec borbe. Tudi jaz lahko še streljam... — toda ničesar več ni mogel reči, senca smrti je legla na njegov obraz.

Nov juriš, slišimo glas mitraljezca Boža:

— Naprej, mladinci! Naprej proletarci! Zmaga je naša! — Slišal sem še njegov rafal in... mitraljez je utihnil. Božo je ležal kot bi hotel ponovno jurišati, kot da bo ponovno zavpil parolo, ki bo vse klicala v borbo...

Nikica se plazi skozi rosno travo in pušča za seboj krvavo sled. Slišimo ga, kako pravi Sremcu, svojemu pomočniku: »Steljaj, dokler imaš kaj v okvirju, naši lahko napredujejo.«

Zatresla se je zemlja od eksplozije bomb mladega kovača — Sremca in ko je izstrelil poslednji rafal, je ugasnilo njegovo plemenito sree.

Ratko in Čepa s še dvema preostalima mitraljezcema v četi sta skočila v rove za ostalimi borci in kričala: »Krvniki, švabski psi, vse to nam

boste poplačali... — in padal je rov za rovom, bunker za bunkerjem.

Besno se bore tudi druge čete in prav tako tudi črnogorski bataljon. Med jurišem je hudo ranjen komisar bataljona, Mirko.

Na levem krilu čete leži junak, vodnik Lojo, in to mu je zadnjikrat, da meče bombe in vodi svoj vod na juriš; na desnem krilu pa je Črni, njihovih pesmi in domislic nikdar več ne bomo slišali...

V bližini mitraljezca Bože se na smrt ranjen s prestreljenimi nogami in prerešanimi prsi muči naš skojevski voditelj čete, Tonči Vargović, ki je s težavo in le še šepetaje govoril: »Maščajte nas tovariši... Mi vemo, zakaj smo dali svoja življenja. Pozdravite naše starše in mlade tovariše.«

V njegovem notesu smo kasneje našli zabeležen sklep z zadnjega četnega skojevskega sestanka:

»Poboljšali bomo svojo disciplino in udarniki bomo pri delu in v borbi, da bomo lahko za primer našim novim mladim tovarišem in da ne bomo zaostajali za starejšimi...«

Acin mitraljez ni zatajil in obmetaval je podivjane frice, toda rafal iz »Sarca« je prekinil tudi to mlado življenje.

Med Rašidom, desetarjem in mitraljezom ter Milanom, njegovim pomočnikom pa še leži nosonosno »zbrojevka«, ki se bo spet oglasila z močnimi in neustrašeni rafali...

Vprašali smo našo četno bolničarko Dragico, če je dobila hude rane, ko je nosila ranjene tovariše v zaledje.

— Ne morem se premakniti, čeprav rane niso tako hude... Videli ste mrtve tovariše... Zakaj Tonči ni bil laže ranjen — nam je odgovorila kot izkušeni borec.

Sovražnik je bil v tej borbi razbit in uničen. Desna obala Sutjeske je očiščena naših nasprotnikov, Švabov in izdajalcev, na drugi obali pa še vedno bijejo hudo borbo, medtem ko so sončni žarki že posijali skozi redkejšo meglo...

(Iz knjige »Zapiski o borbah iz NOB«)

ANEKDOTE

HIŠA GORI, LASTNIK POJE

V V. sovražnikovi ofenzivi so Nemci in četniki požigali hiše drugo za drugo vseh tistih, ki so na kakršenkoli način pomagali partizanom. V vasi Vaškovi so zažgali hišo Rajku Kneževiću. Le-ta je iz gozda nemočno gledal, kako mu gori njegov dom in kot bi si nečesa domislil, je nenadoma začel peti:

— Gori trdnjava partizanska bela,

Hitler, Nemčija plačala bosta te...

KDO BO PREJE EKSPLODIRAL

Divja sovražnikova ofenziva. Minometalci nenehno pošiljajo mine na položaje naše brigade. Nekaj min je padlo tudi med borce, vendar niso eksplodirale, zato so se vsi hitro poskrili v zakolnisiča in s strahom čakali eksploziji.

Enemu starejših borec je ta negotovost začela presediti. Iz svojega zakolnisiča se je obrnil proti mestu, kamor je padla mina in zakričal na ves glas:

— Kaj čakaš? Mar bočeš, da bom jaz preje eksplodiral kot ti!

(Iz brošure »Dokler bo tekla Sutjeska«)

SAVA KOVAČEVIĆ
legendarni junak

Kmalu nato smo slišali, kako okoli Cureva brne mitraljezi in odmevajo močne eksplozije min, izstreljenih iz minometalcev. Nekdo je že pred tem mrmraje prepeval pesem in zdaj smo jo vsi poprijeli in iz naših grl je začelo odmevati, kot bi se razjezila narasla in valovita poletna Drina.

— Hej, zavijajmo rokave potne, človeka novega zgradimo... —

Mrakalj klade. Spustimo se v Vučeva. Pod nami buči Sutjeska. Tu, pri nas so strelji še bolj poredki. Drugi bataljon je včeraj pregnal Nemce s prednjih položajev pri Sut-

dušen. Od tega sem imel koristi, pa tudi ne. Tu, v tej sobi, sem našel moža, ki je postal moj prijatelj, svetovalec in tovariš v zarotah. Tedaj pa je bil visok funkcionar nemške obveščevalne službe.

Menila sva se o razlogih za mojo odločitev. Barona je spremljal dokaj visok Nemec, ki je govoril pravo oxfordsko angleščino. Vsi smo se smejali, ko sem jim pripovedoval o svojih pustolovščinah v koncentracijskem taborišču. Oba sta obsojala poveljniskovo ravnanje in mi rekla: »Ne imejte tega človeka za nemškega gentlemena; samo izobražen divjak je.« Povedal sem jima, kako je taisti divjak prišel neko jutro pijan v mojo celico, izvelkel revolver in mi teatralično grozil, da me bo ustrelil. Njegovo početje je bilo tako smešno, da sem mu rekel, naj izgine. Poveljnik je bolščal vame, naperil revolver v moje prsi, zatem pa ga vtaknil v torbico. Pred odhodom mi je von Grunen rekel, naj se ne bojim in naj se skušam izogibati zapletljajem, ker bom čez kaka dva tedna premeščen.

Približno tedaj je britansko vojno letalstvo napadlo pariško tovarno Renault in iz svoje celice sem videl, da so svojo nalogo temeljito opravili. Pariz pod menoj je bil čudovit. Osvetljen od žarometov in svetlečih krogel; pretirano rezgetanje raketnih topov je spremljalo bobnenje težkih protiletalskih topov in bomb. Ko je bilo bombardiranje konec, je bilo vse mesto podobno nemu samemu zublju.

Desetega aprila 1942, ob šestih popoldne, so se odprle vrata moje celice. Stražar mi je izročil civilno obleko in mi velel, naj se preoblečem in obrijem. Zapustil sem celico in krenil po stopnicah navzdol, potrkal na vrata Faramusove celice in se poslovil od njega. Sporočil sem mu, da odhajam in obljubil, da mu bom skušal poslati kaj za pod zob. Zatem sem se poslovil od vseh ostalih, vsi so mislili, da so me premestili v drug zapor.

Na komandaturi so mi vrnili vse moje stvari in denar. Thomas je čakal name. Podpisanih je bilo brez števila dokumentov in nato sem bil naposled na prostosti. Pred vrati je stal velik avto; odpeljali smo se naravnost na Gare du Nord. Med potjo mi je Thomas povedal, da greva v Nantes. S seboj je imel veliko cigaret, toda jaz sem bil lačen, ker v celici nisem tri dni nič jedel. Imela sva poseben kupe prvega razreda. Thomas me je opomnil, naj govorim samo nemški. Med vožnjo sva šla jest v jedilni vagon. Poprej me je Thomas še poučil, kako moram dvigniti desnico in reči »Heil Hitler«. In tako sem zdaj prvič to storil. Počutil sem se precej bedasto.

Več častnikov je večerjalo in vsi so resnobno dvigali svoje katekizme in vsi so mrmrali svete besede iz nacističnega katekizma. Zatem smo sedli in začeli jesti. Thomasu ni teknilo, jaz pa sem bil silno požrešen, pojedel sem tudi njegov obrok. Neki nemški kapetan, sedeč na nasprotni strani, mi je želel dober tek. Voščilo je bilo odveč, ker bi lahko pojedel vse, kar so imeli v tem vlaku.

Ko sva se vrnila v najin kupe, je bil Thomas videti zmeden; kakor dijak, ki ga je kaj polomil in se mora spovedati drobnih grehov, je iznenada izjecljal:

»Vi ste zdaj med prijatelji in mi vam želimo pomagati. Torej, prosim vas, nikar ne skušajte napraviti kake neumnosti, skočiti iz vagona ali kako drugače pobegniti, ker sem oborožen.« To rekoč, je izvelkel majhen avtomatski revolver, s katerim bi še zajca komaj ubil. Vtaknil ga je spet v žep, jaz pa sem zatrjeval, da zdaj, ko življenje postaja zanimivo, nikakor ne želim storiti ničesar, kar bi pretrgalo nit mojega življenja. Thomas je zatem rekel:

»V francoski dvorec v St. Josephu, nedaleč od reke Loire — to je v bližini Nantesa — greva. Ne skušajte dognati, kaj se dogaja v tem dvorcu,« je pripomnil. »Vse, kar morate vedeti, vam bova povedala midva z gospodom von Grunenom. Odslej bom jaz skrbel za vse vaše zadeve.«